Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SWOBODA

РІК XIX. НЮ ЙОРК, Н. Й. ЧЕТВЕР, 6 ЦЬВІТНЯ 1911. ЧИСЛО 14 — VOL. XIX. NEW YORK, N. Y., THURSDAY, APRIL 6, 1911. No. 14.

Дотеперішний перебіг процесу у Львові проти 101 українських студентів.

В однім з попередних чисел нашої часописи ми подали коротенько образ, який представляє саля розправ у львівськім суді, а в якій відбуває ся процес наших академиків, та згадали про політичний підклад, пригадуючи про сї події, на яких тлї він виникнув. Днесь, маючи під руками матеріял з переслуханя усіх обжалованих, можемо поділити ся ним дальше з нашими читачами.

Переслухане усіх 101 обжалованих не принесло нїчо нового. Усї вони згідно зізнавали про події з 1-го липня в такий спосіб, як се ми описали в однім з попередних чисел. Треба піднести, що всї підступні питаня, задавані обжалованим так прокуратором, як і судією, не були в силї збити їх з пантелику, або затемнити представляний ними факт. Ясно і різко один за другим оповідали, що на них, виходячих найспокійнїйше з салї по скінченім вічу, напали Поляки, що з польської сторони впали перші стріли, що від польської кулї впав Адам Коцко. І хоть предсїдатель як намагав ся своїми питанями вибілити польських академиків, хоть тероризував оборону, не допускаючи їхнїх питань — всеж таки се йому не поталанило. Кожде зізнанє кождого руського студента — се був страшний, неумолимий акт обжалованя. І колиб панувала справедливість у польсько-австрійській державі, колиб у сїй львівській палатї, де буцїм то мають по правдї розсуджувати зло від добра, дїйсно так поступовано, то днесь, по місяцеви переслухань, 101 українських студентів будиб на волї, а на їх місци засїв би зовсїм хто иньший: сї польські академики, що одинокі спричинили усю кріваву подію, з яких руки впав Адам Коцко. Але поки що в Австрії „правда пішла панам служити", тому то і польські судії дальше знущають ся над нашою мовою, над нашими студентами, дальше судять ті, що передовсїм самі повинні-б бути осуджені.

Ось вам доказ про справедливість в австрійсько-польськім судї. Мимо ясних приписів закона, мимо численних розпоряджень міністерства судівництва, прокуратор на розправі послугує ся виключно тільки польською мовою. Таке явне ароґантське доптанє прав нашої мови в буцїм-то конституційній державі викликувало за кождим разом грімкі протести оборонців, які віднесли ся остаточно телеґрафічно з жалобою до міністерства справедливости. І як гадаєте, як поступила в тім випадку найвисша інстанція справедливости в Австрії? Може після заґварантованих приписів конституції? Може після права? параґрафів? Бодай так! В Австрії суть права — але не для Русинів. В Австрії є конституція — але не для нас. Ми в Австрії виняті з під права. Нашї права в Австрії — се Коровець, Горуцко, Черників, кров, труни, податок і — більш нїчого. Тому то і тим разом на жалобу руських оборонців, що в судї доптче[illegible] ногами права нашої мови, найвисша судова власть не відповіла нї словом сим словом похваляючи лайдацтво польського суду. І прокуратор дальше говорить по польськи. В виду того оборона постійно по кождій його промові складала свій протест. Та польському трибуналови сї протести не подобали ся, і він заказав оборонцям їх вносити і то під загрозою кари. („В нашей Польсце як кто хце!") І коли мимо того д-р Володимир Охримович знова запротестував проти нової польської промови прокуратора, трибунал засудив його на 100 корон кари. На те д-р К. Левицький вніс проти цїлої розправи зажаленє неважности.

З переслуханя усіх обжалованих вийшло цїлком ясно, що зовсїм не може бути бесїди про напад українських студентів на унїверситет, як то закидує польська прокураторія, але противно: що се був напад польської „боюфкі" на українських студентів, що відбували в найприличнїйший спосіб на унїверситеті віче в справі заложеня українського унїверситету. Що більше, зізнаня виказали, що про сю „боюфку", яка завсїгди була узброєна в боксери, револьвери, грубі палки і таке иньше, знали не тілько унїверситетські власти, але про ню знав також намісник, і львівська полїція, та що галицькі політичні власти кермували нею, даючи їй всякі інформації та вказівки. Ся „боюфка" на кождім кроцї провокувала Українців на унїверситетї; вона обсаджувала входи на унїверситетї і не допускала сюди українських студентів на виклади; вона в бандитський спосіб нападала на українських студентів, як сих в ночи і то одинцем подибала на вулици; вона то тільки є відвічальна за кров і смерть Адама Коцка, за події з 1-го липня м. р.

Зізнаня українських студентів намагають ся ослабити всїма силами польські сьвідки, яких власне почато переслухувати. Дарма. Навіть при помочи польських судіїв, при помочи брутального тероризованя оборонців, на яких накладає ся раз враз кари (доси руські адвокати заплатили уже 700 корон кари) — се не вдає ся. Але про се хиба вже у другім числї.

Нюйорська катастрофа.

Ледви дві мінутї перед пятою годиною, в суботу, 25-го марта — як то було вже коротенько зазначено в новинках в послїднім числї — навістила Йю Йорк від многих лїт найстрашнїйша катастрофа; в наслїдок огню, що вибухнув на 8-ім поверсї десять поверхового фабричного будинку стратило житє 144 людий, переважно молодих дївчат.

Майже половина погибших згинула, скачучи з заворотної висоти у діл; иньші спалили ся на вуголь, так, що навіть немислимо у деяких не то, щоб віднайти їх імя, але навіть немислимо пізнати їхнїй пол. Від страшного удару і напору падучих з височини тїл завалило ся находяче ся під вулицею склепінє пивницї, збудоване з грубого зелїза і шкла. Розпняті огневою сторожею сїтки не видержували рівнож удару і рвали ся наче павутинє.

Катастрофа приняла тому тільки такі переражаючі розміри, позаяк на цїлій довжинї фронту фабрики, яких 100 стіп довжини, не було зовсїм ратункових драбин. Одинока ратункова драбина, що існувала в величезній десять поверховій фабрицї, була приміщена при задній стінї будівлї, і вела у тїсний переулок, зі всїх сторін замкнений каменичними мурами.

Як сказано, було се ледви дві мінутї перед пятою, як нараз прохожі побачили, що з осьмого поверха у долину злетїло людське тїло, і зі страшним розгоном вдарило об камінє вуличного бруку. За ним слїдували иньші. Коло всїх вікон трьох найвисших поверхів товпило ся множество дївчат, з ознаками найбільшої панїки. Деякі з дївчат повтїкали на ґзимси муру. З долини почато кликати, щоб вони не скакали; але дївчата не мали иньшої дороги ратунку. На фронтї будівлї не було нїякої ратункової драбини, а сих, що стояли найблизше вікон, або які вже були на рамах вікна, сих товаришки, що стояли подальше, у божевільнім страсї стручували у долину, щоб за мить подїлити також їхню долю. Заки наспіла огнева сторожа, на бруку перед фабрикою лежало вже 40, порозбиваних на масу, трупів.

З першою помочю нещасним поспішили студенти нюйорського унїверситету, що сусїдує з погорівшою фабрикою. На крик: огень, студенти опустили унїверситет. Нараз побачили, що на даху сусїдної фабрики, який був 15 стіп низший від даху унїверситету, находить ся яких 50 дївчат, що в розпуцї, рвучи на собі волося, кликали о поміч. Студенти не надумували ся довго. В сусїдстві працювали малярі. Їм забрано драбини і шнури і в мить спущено їх з даху унїверситету на дах горіючої фабрики. Пятьдесять дївчат і декілька мущин по драбинах дістали ся на дах унїверситету, а відси на волю. Але і геройські студенти мусїли мерщій втїкати з горіючого даху. Під їх ногами наче щось кипіло, наче клекотїло, а у підошви палило як розпеченим до жару зелїзом. Огень і густі клуби диму почали бухати щїлинами, а у нутрі крики нещасних о поміч злили ся в один страшний, пекольний рев божевілля.

Замкнені в будинку жертви, не маючи иньшого виходу, стрімголов кидали ся з 8, 9, або 10-поверху. Хвилями виглядало, начеб якась струя з людських тїл, десь на горі, на поверсї, прірвала всї запори, і живим водопадом шалено кинула ся у діл. Огнева сторожа розпняла сїтки. Наче важкі каплї дощу посипали ся на них людські тїла; сїти не видержали — пірвали ся.

Правдивим героєм, що виратував кількадесять людий з пекла огню, являє ся 24-лїтний Ґреґори, машинїст від вінди (elevator). Майже двайцять разів, серед моря огню і диму, підняв ся він у гору і уступив донерва тодї, коли їзда у гору показала ся впрост немислимою.

Огень шалїв у фабрицї несповна годину; по пів годинї найгірше минуло. А однак протягом перших 20 мінут скоїла ся катастрофа, найстрашнїйша в історії Ню Йорку.

Смерть півтора сотки людий в веснї їх житя насуває всякому питанє: як се можливо у другім що до величини містї на сьвітї?

Як се можливо? Річ зовсїм природна. Душою того краю є бизнес. Бизнес стоїть тут понад правом. Щоб властитель фабрики виставив огневі драбини — на сеж потрібно виложити гроші. А гроші тут прецїнь много більше стоять, як житє, хотяйби навіть і півтора сотнї людий. Такі страшні катастрофи, як ось ся послїдня, не стоять одинцем в історії тутешнього промислу. Ось перед пару тижнями така сама катастрофа скоїла ся в Нюарку, в суботу в Ню Йорку, десь за пару днів скоїть ся опять нова деінде — і так в безконечність. І се буде доти, доки вибирані впливами і аґітацією фабрикантів урядники публичного безпеченьства будуть дїлати, сповняти і понимати свої обовязки так, як їх понимали і сповняли до сих пор. Таж згадана фірма находила ся в сїй каменици протягом цїлих 12 лїт. Цїлих 12 лїт рік річно — про око — оглядали її всякі комісарі, від департаменту будівляного, огневого, асекураційного і Бог вже знає, якого ще, та всї вони згідним хором заявляли, що нема хиба безпечнїйшого будинку під сонцем, як сей, що власне погорів. І доперва треба 144 трупів, щоб аж за таку цїну добути від шефа огневого департаменту добродушне признанє, що таке, яке стало ся в суботу в сїй фабрицї, за пару днів може стати ся деінде, що в Ню Йорку нема нїодної фабрики, яка в разї огню не проглотила-б опять соток нових жертв.

Чи коли сї відносини направлять ся?...

Здаєть ся, не так скоро. І тому то в кругах нюйорських робітників, занятих по великих фабриках, запанувало під впливом послїдньої катастрофи величезне пригнобленє. Слїдно се по засїданю Central Federated Union, яке відбуло ся 31-го марта. Усї домаганя, резолюції, усї мови бесїдників з розпукою взивали весь загал о поміч, взивали о підпору робітників в борбі о присилуванє стейту до ухваленя прав і приписів, які перепинили-б раз на завсїгди подібні катастрофи. Між иньшим поставлено резолюцію, силою якої домагано ся від робітницького комісаря, аби він іменував 50 фабричних інспекторів з поміж самих робітників. Сї подбали-б хиба найлїпше о безпеченьство своє та своїх співробітників. Рівнож і тутешна прокураторія почала слїдство, щоб викрити винуватцїв катастрофи, але...

Але шкода часу і паперу про се писати. Сим разом буде так само як і тисячними попередними разами. Вину звалять на неосторожність робітників, властитель фабрики вийде чистий, як ангел, часописи про вислїд слїдства не згадають нї словом — а що десь там, в кутку, на цмвнтари 144 чорних могил буде кликати о пімсту до неба, то чи се пошкодить в чім бизнесови?...

Зовсїм нї! Ідїлля лишить ся по давньому.

ОТСИМ ПОДАЄ СЯ ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, ЩО ПОЧАВШИ З ДНЕМ 1-го ЦЬВІТНЯ С. Р. АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ НАШОЇ ЧАСОПИСИ ЗВУЧИТЬ:

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦЇ.

Розмет за місяць марець 1911.

Розхід за місяць Марець с. р. єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки калїцтва.

В.	47.	Лаврінок Федь	$1000.00
,,	45.	Суходольський Кап.	1000.00
,,	7.	Тима Юрий	1000.00
,,	1.	Кавалко Ігнатий	1000.00
,,	2.	Микитяк Василь	1000.00
,,	209.	Ґінда Анна ж. Теодора	400.00
,,	92.	Ямрожий Гел. ж. Сильв.	400.00
,,	174.	Галишак Катер. ж. Ів.	400.00
,,	43.	Мишковський М. ж. Ів.	400.00
,,	70.	Пацала Мар. ж. Теодоз.	400.00
,,	174.	Турлянич Михайло	1000.00
,,	67.	Данилець Григорий	100.00
,,	2.	Мацїовський Теодор	100.00
,,	99.	Предзїмірський Петро	100.00
,,	165.	Скрабут Антін	100.00
,,	189.	Грегович Антін	100.00
,,	82.	Гапик Михайло	100.00
		Разом	$8,600.00
		Платня Гол. уряд. за марець	270.00
		Адміністр. Союза за марець	133.19
		Весь розхід виносить	$9,003.19

Розмет платить 11.686 членів на цїле посмертне (кождий по 72 цнт.) і 1657 членів на пів посмертного (кождий по 36 центів).

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї, на Еміґраційний Фонд по 1 цент.

Член на цїле посмертне платить 90 центів, а на половину посмертного 54 центів.

Дм. Капітула, гол. предсїд.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

ІЛЯРІОН ГРАБОВИЧ.

МАРТА БОРЕЦЬКА.

ІСТОРИЧНЕ ОПОВІДАНЄ.

(Дальше).

II.

Посеред густого й темного ліса, недалеко великого озера Ільменського, жив в убогій хатині старий пустельник, Теодозій. Був то муж богобоязний і мудрий, у него не один шукав ради й потіхи, його в цілій окресности знали, любили, почитали. Вітчиною його був Новгород; він походив із славної родини Молинських і сам яко знаменитий бойовник записав своє імя славою на новгородських мурах. Сімдесять літ вірно служив вітчині мечем і радою і присьвічував чеснотою своїм братям. На старости літ захотів уже служити Богу й удалив ся в місце відлюдне, щоби тут посеред глибокої тишини розлучити ся з житєм мирським. Перед своїм виходом із Новгорода попращав ся торжественно з усім народом на вічу, і тоді всі горожани плакали за ним, як діти за вітцем, благословили його і дякували йому за довголітну вірну службу для Великого города; тронутий тою вдячністю народу із щирими сльозами опустив родиме своє місто. Золота медаль, котра вкрашала груді Молинського, висіла у Софійській церкві, яко дорога памятка по великім мужу; нею здобив ся кождий в той день, коли обіймав уряд посадника. Пустельник Теодозій, а колишній боярин Молинський, був дідом нашої Марти.

Не малі вже літа прожив Теодозій в самоті; похилив ся тілом, та дух єще був у нім кріпкий. Чим більше хилив ся до гробу, тим менше бажав видіти у себе людий; навіть внучка його, Марта, тілько два рази в рік могла до него приходити, щоб висказати перед старцем радість і жаль свого серця. І нині, в так важний день для новгородських мешканців, зараз із вічевої рівени удала ся Марта в дорогу до свого діда. Вже знаємо, що нарід у місті шукав за нею, і при загальнім замішаню ніхто навіть не знав, куди вона діла ся. Марта тим часом спішила до пустельника, а при її боці поступав новгородський молодець, Мирослав. Застала старця перед хатиною, де він на колінах відправляв свої вечірні молитви.

„Моли ся, добродійний старче! — озвала ся Марта — нашій вітчині грозить буря“...

„Знаю“ — відмовив пустельник і сумно вказав рукою на небо.

А над Новгородом ревіла буря, і з чорних хмар вилітали раз у раз огняні блискавки; над золотими хрестами храмів Божих буяли цілими стадами зловіщі ворони, як би в ожиданю добичі — за людськими трупами. У темряві ліса відзивали ся дикі голоси лютих зьвірів і зливали ся із свистом вітру і з тріском одвічних сосон, що мов слабі билинки нагинали ся і тріщали в своїх корінях... Ціла природа прибрала грізний, таємний вид. А перед хатою пустельника три особи гляділи і слухали в мовчаню, — видно, що глибоке чувство огорнуло їх, бо кожда грудь підносила ся і з кождого ока визирав незвичайний огонь. Перша озвала ся Марта:

„Колиб ціле небо запалало — сказала вона — і колиб вся земля захитала ся під моїми ногами мов граюче море — і тоді би єще моє серце не устрашило ся! Коли Новгороду грозить небезпека, чи можу-ж я думати о власнім щастю і спокою?!“

І тут розповіла Марта дідови долю своєї вітчини, описала живими барвами послідні події, представила дрижучим голосом небезпеку теперішної хвилі. Теодозій поглядав із любовю і думою на свою внучку; вкінци, тронутий до глибини душі, обняв її, кажучи:

Велика дочко мого сина! Ти послідна відросле славного нашого роду! в тобі палає кров Молинських!... Кров та не застигла ще і в моїм серци, хоть мої сили здавлені вже літами: моє серце посьвятив я небу, але ще люблю славу і вольність Новгорода... Не знаю, чи слаба рука людська зможе відбити ті страшні удари, які руВсевишнього зсилає на нас? Серце дрожить у неспокою, бо я передчую горе для нашої вітчини“...

„Доля людий і народів є тайною Провидіня“, — відповіла Марта: „но діла від нас зависять. Серця горожан у моїй руці — вони не покорять ся Іванови! Збереть ся численне військо, готове побити ворога; але треба для війська вожда надійного, сьмілого і рішучого. Кого ж означимо вождом над нашими полками? Ізаак Борецький вже в гробі — нестало мого мужа! Мої сини не мають военного духа; я виховала їх на ревних горожан, навчила їх любити свою вітчину і нести в жертву вітчині власне житє. Але одно лиш небо вливає у серця то геройство, що в днях битви рішає про долю вітчини“.

„Чиж мало славних борців у Новгороді?“ — озвав ся Теодозій. „Деж пострах Лівонії: Юрий Сьмілий?“.

„Перенїс ся до своїх вітців“... відказала Марта.

„А побідник Витовта, Володимир Знаменитий“...

„Від старости випав уже меч із його руки“.

„А Михайло Хоробрий?“...

„Ні!“ — сказала Марта: „він ворог Йосифа Ділинського і Борецьких. Чиж може бути другом вітчини?!“

„А Димитрій Сильний?“...

„Так. рука його сильна, але серце хитре. Знають Новгородці, як він сходив ся за містом із послом Івановим і тайно розмовляв із ним“.

„Хто-ж — спитав вкінци пустельник — хто-ж буде головою війська і щитом Новгорода?“

„Сей молодець!“ — вимовила посадниця і вказала рукою на Мирослава.

Мирослав здіймив із голови пернатий шолом. Вечірня зоря і блискавки осьвічували величавого молодця і його красоту. Старець із зачудованєм поглядав на Мирослава.

„Так“ — промовляла дальше Марта: „він гідний бути новгородським полководцем. Ніхто не знає його родичів; його найдено сповитою дитиною на мармурових степенях Вадимового місця і плекано, поки не виріс на хлопця. Він виховував ся в школї Ярослава. Він чудував нераз старців на вічах своєю мудростю, а борців хоробрістю у битвах. Ізаак Борецький умер в його обіймах. Я давно вже виділа в нім мужа, що призначений славу принести своїй вітчині; коли часом побачила його на вулицях міста, серце моє росло із радощів і око моє слідило за ним із прочутєм. Він сирота на сім сьвіті; але Бог любить опущених, а Новгород великодушних. В імени братів горожан ставлю Мирослава на той високий степень достоїньства; в їх імени віддаю в його руки долю всего, що для мене найдорозше на сьвіті — віддаю йому долю вольности нашої і мою дочку Ксеню!... Так, нехай він буде мужем моєї милої доні! Той, хто не побоїть ся наставити груди своєї против найбільшої небезпеки, той, на кого звернуть ся у війнї всі стріли і копія наших противників, той не повинен бути чужим домови Борецьких і моїй крови... Я пізнала чутливе серце і великого духа сего молодця. Він Богу кляв ся: побідою або смертю оправдати мене в очах моїх братів-горожан і показати потомству, що не для марної слави, але для добра своєї вітчини уміла колись і женщина принести жертву... Благослови, сьвятий і добродітельний старче, волю матери, котра вітчину любить зарівно, як єдину свою Ксеню! Звязь така достойна твоєї правнучки; вона відбуваєть ся в роковий день для Новгорода і вяже долю вітчини з долею моєї дочки. Муж Ксенї єсть або будучий спаситель вітчини, або жертва посьвяченя для свободи!“

Теодозій приступив до Мирослава і обняв молодця, називаючи його своїм сином. Відтак увійшли всі до хатини, де перед сьвятим образом горів блідий каганець. Не було там ні збитку ні вигоди — всюда убого, як в хатї пустельника. Теодозій здіймив із стіни булатний меч, на котрий поглядав довго огненим оком, а вручаючи його Мирославови, сказав:

„Отсе послідний останок мирської слави в хатї пустельника! Я хотів зложити його до гробу з собою, але нинї віддаю тобі в тій хвили роковій для вітчини. Мій предок Ратьмир вижолобив на тім мечи зо[illegible] бувками слова: Ніколи не дістанеть ся ворогови!“...

„Я виповню се бажанє!“ — сказав гордо Мирослав і богобоязно взяв меч до своєї руки.

Марта розговорювала ще довго з дідом, представила йому сили великого князя московського і слухала рад мудрого старця. Теодозій з молодецьким жаром розпитував про всьо, вивідував ся про вірних і невірних союзників Новгорода, і видно було, яка любов горіла в його серцю до рідної вітчини. Ніч ставала чим раз темнійша, буря що раз утихала, і тілько вітрець легонький грав по малім віконци хатини.

„Ходім!“ сказала Марта до молодця. Вже буря утихла і нарід вже успокоїв ся у Великім городї, лиш серцю мому нема — нема вже спокою!“...

Щиро і зі сльозами в очах попращали ся всї і старець з молитвою в устах розстав ся з ними, промавляючи в послідне: „Бог нехай буде покровителем моєї вітчини!“

* * *

Сходяче сонце осьвітило першими лучами посадницю на Вадимовім місци; цілу площу вічеву залягав численний нарід і в глубокім мовчаню поглядав на Марту. Вона держала за руку Мирослава.

„Народе! — мовила Марта — сей борець є даром неба для Великого города. Його рід скриваєть ся в темнїй мраці, но Всевишній наділив його явно своїм благословенєм і призначив до великих діл. Чиж сей геройський вид, се чоло горде, сей зір огнений — не є ознакою любви Бога? Сей молодець виховав ся посеред нас, і серце його сильно бєть ся на голос свободи. Ви знаєте неустрашиму відвагу і героїчного духа Мирослава“...

Тут вичисляла Марта героїчні діла Мирослава, а з таким жаром, з такою правдою, що нарід слухав кождого слова із несказаним чувством.

„Так“ — говорила дальше Марта: „князеви Іванови знана хоробрість Мирослава, і він ненавидить його за те. Братя горожани! кого великий князь Москви більше ненавидить, тому ми більше повинні вірити. Я узнаю Мирослава гідним на вожда новгородського війська. Цьвітуча його молодість вливає в мене надію, бо молодости звичайно служить щастє“...

Нарід весь підніс до гори руки і сею ознакою вибрав Мирослава на новгородського вожда. Нехай жиє молодий вожд війська новгородського! многая літа! озвали ся з повної груди горожани.

Мирослав із глибокою покорою схилив голову; бояри й огнищани окружили його своїми знаменами. Йосиф Ділинський, великий друг вольности й Марти, вручив новому вождови золотий жезл, яко відзнаку полководця і найвисшого достойника. Начальники всіх пяти частий новгородських станули перед ним з топорами, а тисяцкі взивали нарід в ряди военні і записували імена горожан для кождої тисячі з окрема. Димитрій Сильний обнимав Мирослава і явно узнавав його своїм вождом. Один тілько Михайло Хоробрий, гордий і суворий воїн, оказував своє невдоволенє. Але нарід, роздражнений його докорами, хотів смирити гордого, і лиш Марта й Ділинський вибавили Михайла з грізних рук. Михайло той був личним ворогом Борецьких, а прецїнь оказала Марта, що вміє цінити хоробрість, а ненавидить месть і злобу.

Марта вислала в імени Новгорода приязне письмо до братньої републики псковської. „Вітці наші — писала вона — жили завсігди в спокою і дружбі; у них було одно горе і щастє, бо вони одно любили і ненавиділи. Будучи братьми по славянській крови і по вірі православні, звали вони себе братьми й по дусї народнім. Мешканець Пскова, будучи в Новгороді, забував, що він не в своїй вітчині, і давно вже знана пословиця на руській земли, що серце на Великій*), душа на Волхові. Хотяй при нашій помочи імя ваше розенесло ся в далекі сторони, а договори, заключені Великим Новгородом з Великою Ганзою, оживили і псковську торговлю; хотяй ви завели у себе наші спасенні устави горожанські, і хотяй ні хищність Татар, ні властилюбство тверських князів не розігнали вашого щастя, бо щит Новгорода хоронив завсігди своїх другів: однакож ми не гордимо ся своїми услугами, — ми тілько щасливі з тих споминів, а за все ваше добро нехай буде хвала єдиному небу! Нині, братя, взиваємо вас на поміч — не для відплати за зділане добро, а для спільного власного спасеня. Наші нещастя спадуть і на вас; коли рука сильного поразить Новгород, то й ви не переживете вірних своїх другів, і ви будете мусіли покорити ся, а покора та на віки зруйнує ваш бит. Завірте що горожанин не угодить доти самодержцеви, поки сам не стане законним рабом. З довірою до вашої мудрости й любови до загальної слави, ми вже назначили перед городом місце для вірної дружини псковської“

Урядники підписали те письмо і гонець сейчас удав ся до Пскова.

Труби й бубни дали знати на великій площі о приході чужосторонних гостий. Музиканти, в шовкових червоних плащах, йшли наперед; за ними поступали горожани десяти вільних міст німецьких, по двох в ряді, всі в богатій одежі, і несли в руках, на срібних начинях, золоті жезли й дорогоцінні камені. Вони зближили ся до Вадимового місця і уставили принесені дари на його степені. Радний міста Любеки просив о слово і так промовив до народу: „Горожани й урядники! Вільні жителі німецькі довідали ся, що сильний ворог грозить Новгороду. Ми давно вже ведемо з вами торговлю і хвалимо ся вірністю, славимо ся приязнию новгородською; знаємо вдячність і вміємо помагати другам в нужді. Горожани й урядники! прийміть щирі дари добрих купців чужосторонних, не так для помноженя вашого скарбу, як для нашої чести. Бажаємо від вас оружа й дозволу бити ся під новгородською хоругвою. Велика Ганза не простила би нам, слиб ми тілько бездільно придивляли ся вашій небезпеці. Нас сімсот людий у Великім городі: всі підемо в поле і — кленем ся німецькою вірностю — умремо або побідимо з вами!“

Нарід з живою вдякою приняв ті ознаки дружної щирости. Сам Мирослав роздав оруже купцям чужосторонним, що бажали складати осібний полк. Полк той Марта назвала дружиною великодушних, і горожани грімкими окликами потвердили ту назву.

* * *

Посеред шумних военних приготовань хилив ся вже день до вечера. У вікні своєї дівочої комнати сиділа молода Ксеня і цікаво поглядала на загальний здвиг народу; все здавало ся як би дивне, чуже для її спокійного, тихого серця... Нещасна! вона гляділа, як той молодий недосьвідний вівчар, що то озарений лучами сонця цікаво глядить на далекі блискавки, не знаючи, що грізна туча на крилах бурі просто до него несе ся, упаде і поразить його!... Вихована в простоті древних славянських обичаїв, уміла Ксеня любовати ся тілько ангельською дівочою невинностю і нічого більше вона не бажала. Серце в ній ще не збудило ся... Жадне тайне внутрішне порушенє не хвилювало її груди; сердечна о тім і не снила, що на сьвіті жде її єще друге щастє... Сли коли ясне її око мимохіть глянуло на новгородських молодців, румяніла не знаючи причини... Стидливість — найлучшою ознакою невинности і чесноти. Любити матір і сьвято виповнювати її волю; любити братів і милими обявами серця оказувати їм своє чувство — було єдиною потребою тої смирної душі. Але недослїджена доля захотіла трунути її в бурю людських страстий. Як рожа, і вона погибне в тій бурі, но з твердостю і великодушєм — вона була Славянка! Іскра ледви сьвітить ся на земли: сильний вітер в поломінь її розвіє...

Відчиняють ся двері дівочої комнати — входять служниці і несуть богате одінє. Подають Ксені ясночервону одежу, перловий нашийник, шмарагдові лелітки; бо воля матери, щоби Ксеня прибрала ся, в тоті оздоби. Послушна дочка встає, прибирає ся, хотяй сама не знає, для чого... Незадовго приходить Марта, глядить болєсно на свою дочку і дає волю сльозам матернього серця... Може бути, що мила дочка видала ся їй нещасною жертвою, прибраною для жертівника і смерти! Довго не могла Марта ні слова промовити, горнула тілько свою миленьку, спокійну доню до горячої груди. Наконець скріпила ся силою мужности і сказала:

„Радуй ся, доню! сей день один із щасливійших у твоїм житю: любяча мати вибирає для тебе супруга, гідного бути її сином!“...

І повела Ксеню до Софійської церкви...

(Дальше буде).

*) Назва псковської ріки.

Шершені і пчоли.

По ділї можна пізнати його творця.

Раз знайшло ся кілька плястрів меду без властителя. Шершені домагали ся їх для себе, але пчоли спротивили ся тому. Отже вибрано осу, щоби рішила спір. Однакож виданє осуду не було легкою справою. Сьвідки зізнавали, що коло сих плястрів видно було через довгий час крилаті сотворіня, подовгастого виду а брунатної барви. При своїй роботї вони бренїли і подабали зовсїм на пчоли. Та ба! У шершенів находили ся також подібні знамена.

Оса не знала, що на ті виводи сказати. Длятого запорядила дальші доходженя через сьвідків. Щоби справу докладно розслїдити, переслухала оса цілий рій мурашок. Але і се не богато помогло, а справа проволікала ся з тижня на тиждень, з місяця на місяць.

— На що тото всьо здало ся? — сказала одна із пчіл обдарена бистрим розумом. — Вже від шістьох місяців тягне ся отся справа і ми стоїмо все на тім самім місци, що в перших днях. Тимчасом мід готов скиснути або зіпсувати ся. Крайна отже пора, щоби судія поквапив ся з присудом. Замість слухати стілько суперечних зізнань і виводів, стілько пустих слів і нісенїтниць, возьмім ся радше разом з шершенями до роботи. Відтак пізнаємо, хто вспіє виконати таку містецьку будову комірок і назбирати з цьвітів такий солодкий мід.

Шершені на се внесенє не пристали, а їх відмова була найліпшим доказом, що сеї штуки не знають. Тоді оса присудила спірні плястри меду правним їх властителькам — пчолам.

Дав би Господь, щоби всї процеси так справедливо кінчили ся! А ще красше було би, як би люди зовсім не водили ся по судах. Як же зайде конечна потреба перевести який спір, то найліпше розсудити його простим, здоровим розумом. Тоді не мали би люди такої гризоти, такої страти часу і таких коштів. Але чи нерозумні і сварливі люди зрозуміють сю правду?...

Лев і осел на ловах.

Цареви зьвірів забагло ся раз піти на лови. А було то саме в день його іменин. Ну, звісна річ, що лев не полює на воробців. Йому треба грубої дичини на жир. Приміром товстих кабанів, смачних оленів і тим подібних.

Щоби собі улекшити лови, взяв лев до послуги осла, який мав дуже сильний і переразливий голос. Його призначенєм було заступити ріг, якого стрільці уживають на польованю. Лев поставив його на відповіднім місци і приказав ревіти на цілий ліс. Він був переконаний, що осел своїм риком виполошить всї зьвірята з їх леговищ.

І так дійсно стало ся. Зьвірята не чули ще ніколи ослячого рику. Тепер він розлягав ся у воздусї в страшний спосіб, бо осел хотів похвалити ся перед львом своєю штукою. Тревога огорнула жителів ліса. Вони зачали втікати цілими громадами зі своїх леговищ і впадали в засідку, де лев чатував на них. Тим чином удали ся лови знаменито.

Коли-ж вони скінчили ся, прибрав осел горду поставу і чванливо спитав льва:

— А що, царю! Чи добре списав ся я на ловах?“ — бо він приписував найбільше собі цїлу заслугу вдатних ловів.

— „Справді! — відповів лев з насьмішкою. — Ти кричав чудово! І коли би я не знав тебе і твого роду, то й був сам тебе перестрашити ся“...

За таку глумливу похвалу був би осел розсердив ся, як би не був ослом. Але до сего не ставало йому сьмілости і відваги тим менше, що він заслужив собі на кпини. Бо хто-ж може стерпіти, коли осел зачинає чванити ся. Ся чванливість кождому ослови зовсім не лиця.

Просьба.

(Письмо надіслане з Галичини.)

Дорогі братя за морем!

Двайцять літ майже минає, як я заложив в Америці нашу любу „Свободу“. За кожду букву платив я своїм грошем; сам часопись писав, сам видавав і сам на тачках возив її до американської друкарні, щоб видрукувати. Всего того я не жалів, бо одна думка тільки потішала мене, додавала охоти, сили, витревалости, — а іменно: що те все робилось для добра народнього Американської Руси-України. Нині, коли звертаюсь гадкою у давно минуле, чую моральне вдоволенє, що мій почин, що моя праця — хоч як дрібна і малозначна, видала свій плід. „Свобода“, під умілою управою, та доглядом инших редакторів, розвинула ся гарно, побільшила ся і з ясною програмою та пляновою працею — служить народнім інтересам, боре ся за кращі ідеали поневоленого народа, сьміливо вказує: кудою прямувати, щоб жило ся людям свобідно.

Но тепер приступаю до поясненя: в якій цїли отсе відзиваюсь нинї на сторінках „Свободи“ до Вас, мої любі братя за морем.

Я єсьм парохом в селї Пеняки, повіт Броди. Тут є церков і костьол з двома польськими душохватами. Поміщиком сего села є нікий Тадей Ценский, славнозвісний русиноїд. З ним то веду завзяту борбу. Він хоче спольщити руське село через читальню, та польську школу. У тій школї є 150 руських дітей а 42 латинського обряду, котрих рідною мовою є також мова руська. Старав ся я, щоб громадська Рада ухвалила в школї руську мову яко викладову. Но щож? — Ми ухвалили, але справа зістала погребана у Шкільній Раді Краєвій. Дітей наших у тій школї бють, катують за польський „ojczenasz“; віставляють за кару по науцї в школї за те, що бідна руська дитина не могла навчити ся „krakowiaka.“ Недавно, шовініст учитель вдарив одного хлопця так сильно в твар — бо той не хотів говорити „ojczenasz“ — що хлопчина, діставши запаленє мозку — умер. Годї описати, годї висказати всю нелюдскість, всї звірства, всї муки, які терпить наша дітвора у тій школї. Учителеви все уходить безкарно, бо його боронить поміщик Ценский. І я сам чимало витерпів.

8 разів скаржила мене до суду жандармерія: 4 рази ц. к. прокураторія; скаржив нераз і польський вікарій — екс-єзуїт з учителем та учителькою о обиду чести. Читав я великого італійського поета Дантого; — читав його „пекло“ — Il'Inferno; але Дантове пекло в порівнаню з галицьким пеклом — то ще справдїшний танцюристий рай!...

Дорогі Братя!

Щоб наша руська справа не пропала; щоб розбудити сьвідомість руського „я“ у моїх парохіян; щоб запалити у їх прибитих серцях любов до свого рідного; щоб загартувати їх духа в борбі за свої права; щоб влити надію у їх зболїлї души — з а л о ж и в я, по тяжких переponах, ч и т а л ь н ю „П р о с ь в і т и“ у своїм селї.

В тій цїли наняв я вохку, тісну, маленьку хлопську хатину. На перших загальних зборах читальнї — дня 23 січня 1911, вписало ся 86 членів. Що недїлї по вечірни сходимо ся читати, розправляти про наші злидні, тай радимо: якби з них вийти. Но біда у тім, що хатина мала; люде тиснуть ся, пріють, лямпа задля браку повітря гасне, і трудно книжку читати. А люде! ах, як радо слухають все те, що читаєть ся, або про що говорить ся.

Дорогі Братя!

Задумав я з весною поставити власний будинок Читальнї. Но при нашій галицькій нищеті се трудно, а навіть майже неможливо.

Протоє, Дорогі Братя, звертаю ся до Вас всїх з слезами на очах і з глубини руської души кличу: поможіте!

Скиньте ся по кілька центів! Щоб поставити простору хатину для Читальнї, т р е б а м е н ї 300 д о л я р і в. А що решта, то не буду жалїти труду — буду ходити по селах з проповідию і так збирати-му вдовині лепти.

До Вас, батьки-робітники, відзиваюсь щирим руським словом і молю: не опустїть мене без помочи у тім сьвятім народнім дїлї! Я сам переконав ся, живучи між Вами, о Вашім добрім серцю, о Вашій жертволюбивости, наколи йшло складати жертви, чи то на храм божий, чи то на „Союз“, чи то на школу. Нераз Ви собі і Вашим дїтям з уст відіймали, а щедро давали тяжко запрацьовані кводри там, де народна справа вимагала грошевих жертв. До Вас, руські хлопці-запорожцї, звертаю ся також з тим прошанем, і твердо вірую та надїюсь, що Ваші палкі, патріотичні серця відізвуть ся на мій жебрачий клич і посилають ся [illegible]ів-долярики на читальняну хату у Пеняки!

[illegible]решті, до Вас, руські дівчатонька. [illegible]ас, надіє і радощі американської [illegible]-України, моя сердечна просьба: скиньтесь по десять центів на мою сільську читальню! Я дуже добре знаю Ваші ніжні серденька. Не одна з Вас цїлий тиждень живила ся кендами, щоб зaошадити гріш і батькови післати у старий край на сплаченє жидівських довгів. Але як прийшлось дати на церков, то майже кожда давала по 2 або і по 5 долярів.

Наколи Господь поможе прийти до власної читальняної хати, то насамперед буду завдячувати се Вам, мої дорогі братя за морем. Найменша руська дитина в селї буде невинними устами жибонїти „Отче наш“ за здоровлє всїх жертводавців.

А тепер, „Свободо“ моя, ти моє духове дитя, котре я в серцю моїм зродив, моїми клопотами і старанєм викохав, зростив — іди, хата від хати, по американській Руси. Твоїми рядками голосно, не вгаваючи проси, жебрай за мене! Зачни збирати датки насамперед з Джерзи Сити, де ти, „Свободо“, зродила ся, де зросла. Пригадай мене моїм колишнїм парохіянам, а Вони, сердечні, відкликнуть ся на моє проханє і не відправлять з порожними руками.

Прикінцї, уклінно прошу моїх знакомих оо. духовних: Констанкевича, Дмитрова, М. Балога, Підгорецького — тих старих піонєрів-ветеранів американської Руси о чинне поперте між своїми чесними парохіянами моєї справи. Всї датки прошу засилати до Ред. „Свободи.“ Вже наперед, сердечно дякуючи всїм жертводателям, — кличу: „Ще не вмерла!“

З глубоким поважанєм
Григорій Грушка
парох Пеняк
via Броди, Галичина.

До сеї горячої і так знаменито умотивованої відозви не треба додавати нїчого. Кому відома вшехпольська нахабність супроти галицьких Русинів і важка боротьба наших народолюбців з ворожими затіями ляцьких наїздників, — сей не пожалує кількох центів на таку гарну цїль, як побудованє власного читальняного дому у загроженім руськім селї. Коли зважимо, в якій великій мірі заслужив ся о. Грушка для американської Руси у перших починах її національного житя, нам стане ясно, що хто як хто, а основатель „Свободи“ і один з перших труженників у нашій новій вітчинї — має повне право домагати ся від нас якої-такої вдячности, тим більше, що він не бажає нічого для себе, але для свого меншого брата. — **Родимці! Скиньте ся по пару центів, а парохіяни о. Грушки мати-муть свою власну читальняну хату!**

ДОПИСИ.

З Ramey, Pa.

Позір! Русини з Джанставн і околиці.

За старанєм о. В. Гривнака, душпастиря при церкві сьв. о. Николая в Джанставн і при помочи людий доброї волї з'орґанізовано у нас нове брацтво, як підрядний відділ Р. Н. Союза.

Брак такого відділу давав ся відчувати вже давно; не було тільки сьвідомого чоловіка, котрий був би дав ініціятиву до того та зібрав наших людий в один гурток. Поки що, наші братя-Русини витирали кути по всяких чужих, ворожих нам орґанізаціях, як: Общество Р. Брацтв, Общество взаїмної помочи та Соєдиненіє, де, як всякому відомо, затроюють нашого брата ренеґацтвом, та впоюють в него ненависть до всего, що своє, що народне.

Тому то о. Гривнак зараз на початку свого приходу до Johnstown, спостеріг небезпеку та з поспіхом став шукати средств для визволеня повіреного його опіці стада з темноти, рабства і очайдушности. Знаючи, що наш брат чорнороб починає дивити ся на сьвіт Божий від хвилї вступленя до запомогової орґанїзації, і в міру того, до якої орґанїзації належить таким і сам стає ся, та будучи певним, що з поміж всїх руських орґанїзацій в Америці є найсолїднїйшою так під взглядом матеріяльним а ще важнїйше: моральним, „Руський Народний Союз“, котрий солідно виплачує приписані запомоги а через свій орґан „Свободу“, дає здоровий душевний корм, тому то порозумівшись з підписаним, приступив до заложеня першого в тій околици відділу Р. Н. Союза. Заходи о. Гривнака увінчали ся успіхом, бо на початок вписало ся 33 здорових, ані одного понад 40 літ житя — членів. Дня 1-го марта відбув ся перший мітінґ, на котрім рішено віддати се молоденьке брацтво під покров сьв. О. Николая, а до уряду брацького вибрані: о. Гривнак як предсїдатель, Іван Березовський містопредс., Михайло Стельмах секр., Андрій Годчак записник, Йосиф Борсук касієр, Михайло Олїйник заст. касієра, Гриць Ґутиш і Роман Каплун дозорці хорих, та Василь Махник місцевий орґанізатор.

Мітінґи будуть відбувати ся в кожду четверту недїлю в місяци, на разі в помешканю брацького касієра, п. Йосифа Борсука, під числом 627½ — 7th St., Woodville, Pa.

Начеркнувши більше менше хід і потребу з'орґанізованого брацтва, як орґанїзатор звертаю ся до Вас, чесні члени того брацтва з зазивом:

Держіть ся кріпко, як оден муж, та все і всюди майте на увазї розвій свого брацтва і добро Р. Н. Союза. Бо лиш в нїм тут на американській земли криє ся тая дорогоцінна скарбниця, котра від першого початку заложеня, береже наших народних сьвятощів, та найсолїднїйше іде з помочію для вдів і сиріт по її померших членах.

Тому отже до праці, Родимці! Найважнїйше вже зроблене, а дальший поступ і судьба слабенького ще брацтва в Ваших руках! Де лиш маєте нагоду, де лиш стрінете ся зі здоровими а чесними людьми, котрі не мали ще щастя стати ся членами Р. Н. Союза, заохочуйте їх всіми силами і переконуйте, що Р. Н. Союз, се велика наша сїмя, від котрої завиcить і наша будучність! Хто отже до неї вступить, нїколи не пожалує. — Ідіть все за зазивом і мудрою радою свого отця предсїдателя, а розвій Вашого немічного ще брацтва запевнений до того степеня, якого не має ані одно брацтво з чужих орґанїзацій в цїлій Johnstown-ській околици. А сего Вам з серця желаю, та в тім Вам Боже поможи!

Й. Ялечко.

З Cohoes, N. Y.

Хвальна Редакціє „Свободи“! Прошу ласкаво помістити сих кілька слів в нашій часописи.

Від коли читаю „Свободу“, находжу в нїй богато ріжних дописей зі всїх закутків вільної землї Вашінґтона, однак з Когус, на жаль, нема кому написати, як нам жиє ся. Се тому правдоподібно, бо є у нас за много „патріотів“ в нашій парохії, і то мудрих, але лиш словами. Дїлами мудрих, то не найдеш і зі сьвічкою. Того у нас нема. Але ко-б лиш тільки злого, то ще можна-б витримати. Єсть ще у нас инше зло.

Від коли наша парохія зорґанїзована, досить добре нам жиє ся. Маємо свою руську, гр. кат. церков, маємо сьвященика, лише не маємо доброго дяко-учителя. Инші парохії величають ся, що мають красні хори, дають концерти, представленя, бо мають добрих, розумних дяко-учителїв. А Когус, замість стати на рівнї з иньшими парохіями, приносить лиш сором. Дехто може запитає, чому то так у нас всьо спить твердим сном. Таж на нашім плейзї є богато дївчат, а так само і молодців не бракує. Се правда. Одно лихо, — що бракує парохії доброго дяко-учителя, котрий би вмів виучити хор і дати людям більше сьвітла. У нас, єсть вибачайте, одна четвертина дяка, а від такої „чверти“ нїхто хиба не може чогось доброго навчити ся.

Був у нашій парохії через довгий час добрий дяко-учитель; виучив красний хоральний сьпів, учив красно дїти і нїхто не міг йому нїчо закинути.

Теперішний, хотячи показати що і він є дяком, виходить з того заложеня, що найбільше патріотична робота є тоді, коли він комітетовим пару разів зафундує. Тільки лишень в той спосіб він на силу втиснув ся за дяка. Через застій в просьвітній роботї, через се, що місце доброго дяка заступає „чверть-дячок“, богато людей з нашої парохії повідступало та пристали до сусїдних парохій; так само і колєкта зменшила ся майже о половину. Се може посьвідчити кождий Русин з Когус. Навіть люди мало до церкви ходять, бо місто молити ся, мусять мимохіть сьміяти ся з того, як дячок красно сьпіває. Славно Когусяне! Я лиш дивую ся тим родичам, що посилають дїти до руської школи. Якої мудрости можуть надїяти ся від своїх дїтей, яких учить такий учитель, що його розуміне ученя дїтей рівнає ся — 0 0 0.

Довше на разї не буду тут розводити ся, бо часом може дехто сказати, що притьмом лїзу в „патріоти“, а я тимчасом ніякий патріот: сиджу собі тихо на запічку, тай помалу приглядаю ся мудрости нашого дячка і терпеливости добрих парохіян.

Парохіянин з Когус.

Ню-Йорк, 30. марта 1911.

ЗАЯВА.

До Відома всім Русинам Парохіянам гр. кат. Церкви сьв. Юрія в Ню-Йорку.

Ми низше підписані тростіси гр.-кат. Церкви сьв. Юрія в Ню-Йорку заявляємо отсим публично, що ми не резиґнували з тростіства тоїж Церкви тай навіть того і в голові не малисьмо, щоби резиґнувати, бо ми віримо в тоє, що нас парохіяни вибрали не на тоє, аби нам о. Н. Підгорецький давав резиґнацію без причини, а він нас усунув з тростіства лишень для того, що ми не хочем робити того, що ся єму (о. Н. Підгорецькому) подобає. Ми писали до Епископа яко до опікуна і покривителя нашої Церкви, і предложилисьмо цїлу справу, але Преосьвященний нам ані слівцем не одповіли.

Тож еще раз заявляємо, що ми зі своїх урядів **не резиґнували**, а всї байки, які о. Підгорецький про нас в церкві оповідає, суть неправдиві.

Остаємо і на дальше вірними синами сьв. Церкви і пишемось з поважанєм

Павло Зятик, секр. пар. тростіс,
Іван Лазорчик, заст. предс. пар. трост.,
Василь Дичко, тростіс і кон.

Надіслане.

Ще в 2-ім числї „Свободи“ надрукували урядники братства сьв. Георгія відділ 239 в Філядельфії, Па. спростованє, в якім боронять ся одним словом — лож.

Відповідь на се спростованє не дійшла редакції, тому пишу в друге коротко ось що:

В моїм попереднім писаню я покликував ся виключно на колишню інтерпретацію статута урядом Р. Н. Союза.

Менї зовсїм не йшло о мою амбіцію, нї о те, що тут ходило о особу епископа, а о сам голий факт. Спростованє уряду в. 239 не має нїякої стійности.

Аби однак закінчити справу, скажу, нехай теперішний уряд Гр. Кат. Р. Союза*) ще раз публично пояснить се питанє. Рішить в вашу сторону — гаразд, рішить в мою — також добре.

Ходить о питанє засадниче і оно повинно бути чим скорше рішене, инакше прийде друга конвенція, знов справа остане неясною та дасть притоку до безпотрібних полємік а то і надужить.

Іван Ардан.

*) Не знаємо, який властиво уряд має на думцї д. Ардан, бо — як відомо — Гр. Кат. Р. Союз у нас ще доси не істнує. — Редакція.

Отвертий лист

до протестантського „Союза“
286 East 10 Str. New York City.

Отсим прошу пп. видавців і редакторів висше названої ґазетки не присилати менї більше сеї своєї шматки, бо її нїяка чесна людина не може взяти в руки без обридженя. У тій ґазетцї нема нічого окрім самої лайки усяких „щипавок“, а таке писати можуть тільки люди без крихітки чести і людського достоїньства. Менї здає ся, що поступ не полягає на тім, аби всї нелюбі собі особи чи партії смарувати заєдно чорними красками і вишукувати у них такі хиби, які істнують лише в головах злобних і брехливих „щипавок“. Я не розумію, що се за така якась та протестантська релїґія, котра учить лише злоби, ненависти і лжи. А може то лиш самі „щипавки“ так самовільно толкують Христове євангеліє?.. Хто їх там знає, яка у них мораль і які цїли... Що вони не мають на меті навчити людий моральности — се певне!

З поважанєм до всїх щирих і совісних людий

О. Череватий,
Hammond, Texas.

Військові справи.

Як відомо, межи переселенцями нашими, себто еміґрантами, знаходять ся в Америці много таких, котрі виїхали до Америки перед сповненєм своїх військових обовязків а тепер бажали би вернути назад до рідного краю, однак з огляду на те, що чекає їх кара, позіставоть дальше в Америці. Суть рівнож такі, котрі як раз в сїм роцї мають ставити ся до бранки, однак по якімсь доперва часї хотїли би вернути до Галичини, та відбути свій обовязок військовий. В обох случаях суть певні улекшеня, особливо для тих, що доперва мають ставити ся до бранки. Іменно такі, котрі мають ставити ся до бранки, можуть дістати урльоп на рік і два роки, почім, вернувши до рідного краю, відбувають службу.

Очевидно, що такі справи рішає намісництво в Галичині, длятого треба таку справу віддати комусь в Галичинї, щоби не тілько всьо зробив, але і постарав ся о користне полагоджене справи. Щоби однак інтересованим прийти в поміч і улекшити поворот до Галичини, прошу удати ся письменно до підписаного, при чім треба рівночасно прислати оден доляр за інформацію.

В письмі треба подати: Імя і назвиско — місцевість, повіт і рік уродженя — чи родичі позістають в Галичинї, їх місцевість і почта, очевидно імя і назвиско родичів, — чи виеміґровали за позволенєм староства, чи нї — подати докладну свою теперішну адресу, подати **докладно** місцевість, де єсть **найблизший консулят австрійський.**

Адреса: Австрія, Львів. Іван Бачинський ц. і к. капітан в пенсії, ул. Руська, 20.

Всї Американські руські ґазети прошу о поміщенє сеї статї.

Спростованє.

В рубрицї „Жертви на страйкерів в Вестморелянд Кавнти, Па.“, поміщеній на 1-ій сторонї, число 9, з 2-го марта с. р. вкрала ся мала ошибка. Оголошено: „Від. 137, Lackawanna, **Pa.** ...... $10.00“, а має бути: „Від. 137 Lackawanna, **N. Y.** ...... 10.00 дол.“ Прошу ласкаво після того справити дотичну ошибку.

Д. Капітула,
Предсїдатель Р. Н. Союза.

Жертви на „Рідну Школу“ в Галичинї.

Оголошено в ч. 13-ім $95.25
д. Ю. Луцїв з Englewood, N. J. 2.00
д. Н. Мелничук з Brooklyn, N. Y. 1.00
Від розвязаної читальнї в Lorain, O., (прислав д. М. Ґалянка) 8.00
Разом - - - - $106.25

Стипендійний фонд ім. Т. Шевченка.

Оголошено в числї 13-ім $65.23
Брацтво сьв. Володимира Велик. від. 58 Р. Н. Союза в Ramey, Pa. 10.00
Слїдуючі дд. з So. Baltimore, Md. зложили датки, як слїдує: по 1.00 дол.: В Чачка і П. Войтович; 70 цнт.: К. Медвецький; 50 цнт.: Й. Семенків; 45 цнт.: Т. Качоровський; 30 цнт.: О. Козуб; по 25 цнт.: О. Лїщинський, Й. Валеґа, А. Петрим і Е. Кондрат; 15 цнт.: Є. Шутран. Разом . . . 5.10
д. М. Гординський з Higgamm, Conn. 1.00
Разом - - - $81.33

Жертви на памятник Т. Шевченка в Київі.

Оголошено в числї 13-ім $10.70
д. Юліян Луцїв з Englewood, N. J. 1.00
Разом . . . $11.70

ЖЕРТВИ НА ЧИТАЛЬНЯНИЙ ДІМ В СЕЛЇ ПЕНЯКАХ.

Оголошено в числї 13-ім $16.15
д. Юліян Луцїв з Englewood, N. J. 1.00
д. Н. Мелничук з Brooklyn, N. Y. 1.00
З Newberry, Mich. жертвували отсї дд.: В. Сиротюк 1.25 дол., Е. Лібович 50 цнт. і Н. Лада 25 цнт. Разом . . . 2.[illegible]
Разом . . . $[illegible]

„SWOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
184 Hudson Street, New York, N. Y.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
184 Hudson St., New York, N. Y.

K. KIRCZOW, manager
184 Hudson St., New York, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америцї і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америцї на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців ...	$2.00
в Америцї на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісї, пішлїть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній сторонї картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

В читальнї.

Читальникам подобали ся казки. Вони слухалиб їх цілісіньку ніч, хочби й до раня. Стали просити, щоб ще хто сказав яку красну історійку. Зголосив ся Скоробогатий. Він розказав людям слїдуюче опсвідане:

Бог правду видить — та не скоро скаже.

В містї Володимирі (в Росії) жив молодий купець Аксенов; він мав два склепи (штори) і дім.

Аксенов був русявий, кучерявий і перший весельчак і сьпівака. За молоду він много пив, а коли упив ся, підіймав веремію (галабурду); але відколи оженив ся, перестав пити і „оказія" приключала ся йому лише случайно.

Раз в лїтї поїхав Іван Дмитрієвич Аксенов в Нижний Новгород на торг. Коли він прощав ся з сїмєю, сказала жінка до него:

— Іване! не їдь нинї на торг, менї снилось сеї ночи, що ти посивів. Я боюсь, щоби тобі там яке лихо не склало ся.

Аксенов засьміяв ся і каже:

— Що ти все ще боїш ся, щоби я не розгуляв ся в містї і не протратив гроший?

На се сказала жінка:

— Сама не знаю, чого бою ся, але мій сон не віщує добра.

Я бачила в снї, будьто ти приїхав з міста, знимаєш шапку, я дивлюсь, а у тебе вся голова сива, якби снїгом присипана.

Аксенов опять засьміяв ся.

— Ну, нехай се йде геть до лиха. Ти побачиш, що я добре товари продам, ще й дорогі гостинцї привезу.

Він попрощав ся з родиною і поїхав.

В половинї дороги стрітив він знакомого купця і вони стали разом в містї на нічліг. Вони, напивши ся чаю, лягли спати в сумежних кімнатах. Аксенов не любив довго спати; він прокинув ся серед ночи зі сну і, щоби лекше було їхати холодом, збудив візника та велїв запрягати конї. Відтак вийшов до хазяїна, попращав з ним і відїхав.

Уїхавши 12 миль, став Аксенов коршми на попас; відітхнув на підсїню, а в полудне вийшов перед коршму; велїв наставити самовар, взяв ґітару й почав грати. Але тут підїздить під коршму трійня, а з повозки висїдає чиновник з двома салдатами; підходить до Аксенова і питає ся, хто він і звідки. Аксенов розповідає, як є, і просить чиновника напити ся разом з ним чаю. Але чиновник все настає на него допитами: де ночував минувшу ніч? сам чи з купцем? чи бачив рано купця? длячого рано виїхав з міста? Аксенов здивував ся, чому його про все розпитують. Він розказав усе, як було і питаєсь: „Длячогож ви мене так випитуєте? я не злодій, анї якийнебудь розбійник. Іду задля своїх дїл і нема причини мене розпитувати".

Тодї чиновник прикликав салдатів і сказав:

— Я ісправник і скажу тобі, що купець, з котрим ти минувшу ніч ночував, зарізаний. Покажи речи, а ви перетрясїть їх.

Війшли в кімнату, взяли скринку і мішок та стали всьо перетрясати. Ісправник виняв з мішка ножик і закричав:

— Се чий ножик?

Аксенов поглядів, — з його мішка виняли закервавлений ножик, і налякав ся.

— Від чого кров на ножи?

Аксенов хотів відповідати, але не міг анї слова сказати.

Я... я не знаю... я... ніж, я... не мій...

Тодї ісправник сказав:

— Перед полуднем побачили на постели зарізаного купця, а кромі тебе нїхто не міг сего вчинити. Кімната з середини була замкнена і в ній крім тебе, не було нїкого. А от ножик з кровю був в твоїм мішку, тай і по лици пізнати. Говори, як ти убив купця і кілько ти забрав гроший?

Аксенов кляв ся, що не допустив ся до вбійства і що не бачив купця після сего, як пили чай, а гроші має тільки свої, 8.000, та що ножик не його. Але голос в него рвав ся, а лице зблїдло як стїна, і він весь тряс ся від страху, як винуватий.

Ісправник прикликав салдатів, велїв його звязати і вести на віз. Аксенов перехрестив ся і заплакав. Аксенови відняли речи і гроші, а його відіслали до поблизького міста в сторожу. Післали в Володимир поспитати, що за чоловік був Аксенов; всї володимирські купцї й мешканцї сказали, що Аксенов за молоду пив і гуляв, але був чесним чоловіком. Тодї стали його судити. Судили його за се, що він убив рязанського купця і украв 20.000 гроша.

Жінка побивала ся за мужем і не знала, що думати. Дїти ще всї були малі, а одно було при грудях. Вона забрала всїх з собою і поїхала в той город, де її мужа держали в тюрмі. З початку не пускали її до мужа, але опісля вона упросила начальників і її завели до него. Коли вона побачила його в тюремнім платю і в кайданах разом з розбійниками, впала на землю й довго не могла прочуняти. Опісля поставила дїти в округ себе, а сама сїла біля мужа і почала йому розказувати про домашні дїла й розпитувати його про все, що з ним приключило ся. Він їй все розповів.

Вона сказала:

— Щож тепер робити?

Він відповів:

— Просити царя. Може не дасть згинути невинному. Жінка сказала, що вона вже подавала прошенє до царя, але прошенє не дійшло. Аксенов нич не сказав, тільки засумував ся. Тодї жінка сказала:

— Не даром менї тодї, памятаєш, снилось, що ти посивів. От ти вже на правду з горя сивий.

Не треба було тодї їхати!

І вона почала перебирати його волосє і сказала:

— Іванку, друже єдиний, скажи менї правду, чи ти справдї убив купця?

Аксенов сказав: „І ти подумала на мене", — закрив ся руками і заплакав. Опісля прийшов салдат і сказав, що жінцї з дїтьми вже пора виходити. І Аксенов в послїдний раз попращав ся з своєю сїмєю.

Коли жінка вийшла, Аксенов став передумувати, що вони говорили. Коли він пригадав собі, що жінка також подумала на него і питала його, чи то він убив купця, він сказав собі: „Видко, крім Бога, нїхто не може знати правди і тільки Його просити і надїяти ся милости". І він тодї перестав подавати прошеня і надїятись на викритє правди, тільки молив ся Богови.

Аксенови присудили: укарати його кнутом і заслати в Сибір на каторжну роботу, не розслїдивши справи, як слїд. Так і зробили.

Його висїкли кнутом, а відтак, коли рани від кнута погоїлись, погнали його з другими каторжниками в Сибір.

В Сибірі в каторзї жив Аксенов 26 лїт. Його волосє побїліло як снїг і виросла довга борода, вузка і сива. Вся його веселість пропала. Він згорбив ся, ходив потиху, мало говорив, нїколи не сьміяв ся і часто молив ся Богови.

Аксенов научив ся в каторзї шити чоботи, а за зароблені гроші купив евангеліє і читав його, скоро в тюрмі було видно; а в сьвята ходив до каторжної церкви, читав апостола і сьпівав в крилосї, — голос у него був ще гарний. Начальство любило його за смирність, а каторжні товариші поважали його „дідусем" і „божим чоловіком". Коли вязні мали яку просьбу, все посилали Аксенова просити начальство, і коли між каторжниками були сварнї, вони все приходили судити ся до Аксенова.

З дому нїхто не писав до Аксенова і він не знав, що діє ся з дїтьми й жінкою.

Раз привезли в каторгу нових злочинцїв. Вечером всї старі каторжники зібрали ся в округ нових і стали їх розпитувати, хто з якого міста, або села і хто за який злочин сюди дістав ся. Аксенов присїв коло нових і засумований слухав, хто що розказував. Оден з нових каторжників був високий, здоровий 60-тилїтний старець з сивою стриженою бородою. Він розказував, за що його заслали в Сибір. Він говорив:

— Так, братя, я за дармо сюди попав ся. Візникови відвязав я коня від саний. Спіймали, кажуть: украв. А я кажу: я хотів тільки скорше доїхати домів, а відтак був би я пустив коня. Таж візник є мій приятель. Нї, кажуть, украв. Були дїла, що за них давно би менї годило ся тут попасти, але не могли спіймати, а тепер не після закону в Сибір загнали.

— Та брешеш, ти був в Сибірі, але не довго...

— А ти звідки? — спитав оден каторжник.

— А ми з міста Володимира, тамошні міщани. Зовусь Макар Семенович.

Аксенов підняв голову і спитав:

— А чи чував ти що в Володимирі про купцїв Аксенових? Чи живі вони?

— Та чому не чував! Богаті купцї мимо того, що отець в Сибірі. Так і видко, що й ми грішні. А тебе, дїдусю, за які дїла заслали?

Аксенов не любив говорити про своє нещастє; він зітхнув і сказав:

„За свої гріхи вже 26-тий рік перебуваю при каторжних роботах".

Макар Семенович сказав:

— А за якіж то гріхи?

Аксенов відповів: „Вдоволись тим, що я тобі сказав", і не хотів більше говорити; але другі каторжники розповіли Макарови, як Аксенов дістав ся в Сибір. Вони розповіли, що хтось убив в містї купця, а Аксенови підкинув закервавлений ножик, і його за се несправедливо засудили.

Коли Макар Семенович се почув, глянув на Аксенова, вхопив ся руками за колїна і сказав:

— Ну, чудо! от і чудо! Якже ти постарів ся, дїдусю!

Його стали питати, длячого він так придивляєсь Аксенови, де він його бачив, але Макар на питанє не відповів, тільки сказав:

— Чудеса, братя, а от і де менї судило ся з ним стрітити ся!

Сї слова навели Аксенова на думку, чи не знає той чоловік про те, хто вбив купця і він сказав:

— Чи ти, Макаре, не чув переднїйше, хто вбив купця, або чи не бачив коли перед тим мене?

— Чомуб не чув! Тодї всї люди о тім говорили. Та давно вже се дїяло ся: що я об сїм чув, то вже до чиста забув — сказав Макар.

— Може ти чув, хто купця вбив? — питав Аксенов.

Макар засьміяв ся і сказав:

— Та вжеж той вбив, в кого найшли ніж в мішку. Сли тобі хто й підкинув ножик, але неспійманий — не злочинець. Та як тобі міг хто всунути ніж в мішок? таж він був в тебе під головою! Ти би вчув.

Скоро Аксенов почув сї слова — подумав, що сей самий чоловік убив купця. Він встав і відійшов геть. Аксенов не міг в сю ніч заснути. На него найшла нудьга і йому стало уявляти ся, що його жінка — такою, якою була тодї, коли його в останнє випроважала на ярмарок. Так і видїв він її, мов живу і видїв її лице, її очи і чув, як говорила до него й сьміяла ся. Опісля уявляли ся йому дїти — такими, якими були тодї — маленькими, оден в суконцї, а другий при грудях. І себе він згадував, яким він був тодї — веселим, молодим; пригадував собі, як він сидїв перед заїздним домом, звідки його взяли і він грав на ґітарі, і як йому тодї було весело на душі. І згадував то нелюбе місто, де його били, і палочника і нарід в округ і вязи і злочинцїв і своє 26-лїтне житє в тюрмі. і старість. І така нудьга на него найшла, що хоч самовбійником стати.

— І се все від того злодія!.. думав Аксенов. І його взяла така злість на Макара, що хоть би сам мав пропасти, таки хотів відімстити ся на Макарі. Він читав молитви цїлу ніч, але не міг вспокоїти ся. В день він не зближав ся до Макара і не глядїв на него.

Так проминуло дві недїлї. В ночи Аксенов не міг спати, його бралась така нудьга, що він не знав, де дїти ся.

Коли раз в ночи переходив через тюрму, побачив, що з одної нори сипле ся перть. Він став приглядати ся. А Макар Семенович вискочив з нори і з переляканим видом глянув на Аксенова. Аксенов хотів перейти, щоби не глядїти на него; але Макар ймив його за руку і розповів, що він викопав прохід попід стїни, і що кождого дня виносить в штанках землю й розсипає по вулици, як їх женуть на роботу; він сказав:)

— Тілько мовчи, старче, я й тебе туди виведу. А як скажеш, мене добре почастують киями, а я тодї тобі не дарував би того — я вбив би тебе.

Коли Аксенов побачив свого злодія, вирвав руку й сказав:

— Виходити звідси не маю чого, і вбивати мене нема чого: ти мене давно вже вбив. А про се, скажу, або нї, як Бог на душу положить.

Другого дня, як вели злочинцїв на роботу, салдати запримітили, що Макар Семенович висипав землю, стали шукати по вязници і найшли нору. Начальник приїхав в острог і почав всїх випитувати, хто викопав діру? Всї відперались. Ті, що знали, не видали Макара, позаяк знали, що за те дїло засїкли би майже на смерть. Тодї начальник звернув ся до Аксенова. Він знав, що Аксенов був чесний чоловік, і сказав:

Старику, ти справедливий, скажи менї, Богом тебе заклинаю, хто викопав діру? Макар Семенович стояв, якби об нічім не знав; глядїв на начальника і не оглядав ся на Аксенова. В Аксенова трясли ся руки й губи і він довго не міг слова промовити. Він думав: „Як скрию його, за щож йому прощу, коли він мене погубив? А виявити його — неминучо засїчуть бідолаху. Тай щож, чи менї задля того лекше буде?"

Начальник ще раз сказав: „Ну, що, старику, говори правду, хто підкопав ся?"

Аксенов глянув на Макара Семеновича і сказав:

— Не можу сказати, ваше благородіє. Менї Бог не велить казати. І не скажу. Що хочете робіть зі мною — ваша власть.

Що й не робив з ним начальник, Аксенов більше нич не говорив. Так він і не довідав ся, хто підкопав ся.

Другої ночи Аксенов ляг на свою постіль і щойно задрімав, почув, що хтось підійшов і сів йому в ногах. Він посмотрів в темнотї й пізнав Макара. Аксенов сказав:

— Що хочеш? Йди геть! а то салдата закличу.

Макар нагнув ся близько до Аксенова і шепотом сказав: „Прости менї..."

Аксенов спитав: „За що тобі прощати?"

— Я вбив купця, я і ножик тобі підсунув. Я й тебе хотів вбити, та на дворі зчинив ся шум: я всунув тобі ножик в мішок і виліз вікном.

Аксенов мовчав і не знав, що сказати. Макар зсунув ся з постелї, поклонив ся аж до землї і сказав:

— Іване Дмитрієвич, прости менї Бога ради! Я признаюсь, що я вбив купця, а тебе випустять. Ти вернеш ся домів. Аксенов сказав:

— Тобі легко говорити, а менї на що терпіти. Куди я тепер піду?.. Жінка вмерла; дїти мене забули; нікуди менї дїтись... Макар Семенович не вставав з долївки, бив головою в землю і говорив:

— Іване Дмитрієвич — прости! Як били мене кнутом лекше було менї, чим тепер на тебе дивитись... А ти еще мене пожалїв — не сказав. Прости менї Христа ради! Прости менї окаянному злодїєви! — І він зaридав.

Коли Аксенов почув, що Макар плаче, він сам заплакав і сказав:

— Бог простить тобі! — І він перестав банувати за домом і нікуди не хотів йти з острога, а тільки думав о послїднім часї...

Макар Семенович не послухав Аксенова і признав ся до вини. Коли Аксенову прийшло рішенє, що він може вернути ся домів — він вже переставив ся на другий сьвіт!

Для добра іміґрантів

Від іміґраційних властий нюйорського стейту (Department of Labor) дістаємо слїдуюче письмо з просьбою о поміщенє:

Нюйорський стейт отворив дня 1-го жовтня 1910 р. нове промислове й іміґраційне бюро для опіки, інформації і розміщеня іміґрантів по цїлім стейтї. Головний офіс находить ся під ч. 40 East 29-th Street New York City і є отвертий щоденно від 9 до 5, в середу від 7—10 вечером, а в недїлю від 9:30 до 1. Телефон 77?9 Madison. Другий офіс сего бюра отворено дня 1 го марта с. р. в Buffalo в Fitch Institute Building, 165 Swan Street.

Бюро установляє передовсїм трибунал, де кождий іміґрант може предложити свої клопоти: чи його визискано, ошукано, зле трактовано, застрашено, чи хибно інформовано в глядапю за порадою — словом, кождий іміґрант дістане від сего трибуналу таку пораду, котра йому ст но в пригоді і в потребі поможе. Стейт хоче знати, які є трудности та завданя його іміґраційних законів, чому вони недомагають, або чому є корисні, щоб їх вчинити, о скілки можна, помічними для найблизшого чужинця, що прийде сюди.

Бюро не випукує нікому роботи; воно лише справляє людий до совісних аґенцій, вислїджує потребу і домагане за робітниками скрізь по цїлім стейтї і улекшує розміщене промислова містами. Воно є також в можности удїляти поради в справах образованя, горожаньства і набуваня ґрунту в границях стейту.

Одним словом, се бюро заложено на то, щоб зрозуміти і інтелїґентно поступати з вимогами іміґрантів в цїлім стейтї, пособити їм правами, істнуючими для їх протекції і помогти їм стати пожиточними й щасливими горожанами Се бюро помогло вже многим іміґрантам, яких ошукали і поругали робітницькі аґенти, всїлякі комісарі, контрактори, приватні банкирі, публичні нотарі, іміґраційні та харчуючі доми, адвокатські, військові та спадкові дорадники, корабельні аґенти, позичкові та земельні компанії, медичні інститути, перевозові товариства і т. п.

Бюро не удїляє помочи або фінансової (грошевої) підмоги, але на случай потреби висилає потребуючих до таких аґенцій, що подібною помочию занимають ся. За свої услуги не жадає бюро нїякої заплати, а вносити свої бажаня чи скарги можна в якім небудь язицї.

ПОДЯКА.

Отсим почуваю ся до обовязку прилюдно зложити подяку п. Ем. Теодоровичу, що має свій офіс під ч. 150 E. 7 Str. New York, N. Y. за вратоване менї 8900 корон, які я уважав уже за пропащі. Сердечно дякую Вам, пане Теодорович, та нехай Бог Вам так помагає, як Ви менї помогли, а наші люди нехай горнуть ся до Вас у бідї, а певно найдуть щиру помічь.

Dmytro Chomjak
443 Walnut Str. Yonkers, N. Y.

ЗЛОБА.

В 13-ім числі „Шершеня" якісь панове, як С. Цимбала, Ф. Янковський і Н. Сивик, з Монессен, Па. аж поплакали ся, доказуючи, що Андрей Чорножицький, помимо того, що вже 10 місяців минуло від смерти його сина, та мимо того, що всї формальности дотичне братство виповнило як найточнїйше, все таки ще не дістав по нїм посмертної запомоги. У своїм запалї сї „примірні" панове закидають менї брехню.

Щоб показати перед сьвітом, по чиїй сторонї правда, та якими нікчемними і підлими способами воюють сї вороги проти нашої орґанїзації, наводжу тут вірні відписи дотичних документів. З них всякому стане ясно, що гроші були точно в свій час післані адресатови, але почта їх звернула, по причинї недокладної адреси. Про сей факт сьвідчать отсї письма:

„Dem europeischen Korrespondenten der Herren Bankers, C. B. Richard & Co. New York. N-o 26124|4251. — Betrag Kronen 4406. — Empfaenger: Andrej Czornozyckij, Lukiw, Galicia — ist am heütigen Tage zur Befoerderung an die hiesige Post abgeliefert worden". (Печать: Geld-Anweisung Abtheilung, Aug. 26 — 1910 — Prag).

В дословнім українськім перекладї се письмо звучить:

„Кореспондентови для европейських справ у панів банкерів, С. В. Richard & Co. в Ню Йорку. Число 26124|4251. — Сума 4406 корон — адресат: Андрей Чорножицький, Луків, Галичина, зістала нинїшного дня віддана тутешній почтї для переслания. (Печать: Відділ грошевих почтових пересилок, серпня 26-го — 1910 — Прага)".

В слїд за тим наспіло таке письмо:

„New York, Oct. 19 — 1910.

We beg to advise, that our Bank at Praga has been unable to deliver your foreign remittance No 4251 for Krn. 4406 on account of incorrect address. Your truly: C. B. Richard & Co."

Доперва по одержаню докладної адреси спадкоємця, вислано гроші ще раз, і сим разом він їх одержав; се посьвідчає його власноручне письмо, яке звучить:

„Лукове, дня 22. лютого 1911.

Почтенний Господине! Завідомляю Вас, щом гроші в сумі 4.400 кор. получил. — З почтенієм Андрей Чорножицкий".

Так отже в найпростїйший спосіб зістав вияснений сей величезний „скандал головачів від Союза". А панам: Стефанови Цимбалї, Франкови Янковському і Николаю Сивикови так по щирости раджу, що коли будуть ще раз колись писати до „Шершеня", то нехай перед тим випишуть собі на чолї звісну московську приповідку: „Ври да мѣру знай!" а переведену по нашому свобідно: як вже брешете, то брешіть мудро, бо ось-ось можете опинити ся в тім саміськім судї, яким так замашисто другим грозите.

Дм. Капітула,
Гол. Предс. Р. Н. Союза.

Чума.

В Монґолії знов ширить ся чума неімовірно. Показали ся занедужаня на чуму на шляху східно-китайської зелїзниці, в Кяхтї, в Урзї та на границях Забайкаля. Вперто держить ся чума й у Харбінї. Також і з Благовіщенська доносять, що близько міста замічено занедужане на чуму. Дійшли також вісти про спорадичні занедужаня на чуму в Астрахани.

Як видно з тих вістий, небезпека чуми в Росії, особливо в азійській дуже велика. Та російське правительство якось не дуже спішить перепиняти похід сеї страшної пошести. Всего на всего спромогли ся на скликане двох нарад. Одна з них була чисто бюрократична. І на ній показало ся, що російська бюрократія навіть у сїм випадку не вважає можливим допустити до зорґанїзованої акції громадянства навіть під грозою ми. Покладали великі надії на іркутський протичумний з'їзд, раз що на сей з'їзд запрошено представників міської самоуправи, а по друге, з'їзд відбував ся в самім „театрі війни". Можна було отже надїяти ся, що сей з'їзд мати-ме практичні наслїдки. А тимчасом предсїдатель сего з'їзду, професор Малиновський не допустив до принятя резолюції представників міст, щоби держава взяла на себе видатки на борбу з чумою, „бо чума, як і війна, є загально-державним нещастєм". А навіть спротивив ся домаганю іркутського ґенерал-ґубернатора Князева, який домагав ся лише, щоби завести до протоколу „загального домаганя з'їзду, щоби держава поспішила з грошевою помочию містам у їх боротьбі з чумою". І так Сибір, а може й проча Росія стоїть без забезпеченя і без помочі перед надходячим грізним привидом.

А тимчасом телєґрами з Одеси донесли, що на однім із тамошних передмість лучив ся случай желїзної чуми, стверджений бактеріольоґічним розслїдом. Се донесенє в звязи з фактом, що на Далекім Сходї чума знов прибрала страшні розміри, занепокоїло публичну опінію в Европі, а головно в краях, що сусїдують із Росією, отже і в Галичинї. На щастє справа не представляє ся так грізно. В Zeit пише др. Габелєр, шеф санітарного департаменту в міністерстві внутрішних справ, що випадок чуми в Одесї не стоїть либонь в ніякій звязи з чумою в Азії. Ходить здасть ся о случай, котрий треба вважати впливом пошести, котра панувала там в осени минулого року. Вправдї оголошено, що пошесть вигасла, але характеристичною цїхою чуми є власне поява в спорадичних случаях по її вигасненю. Не можна справдї рішучо твердити, що чуми не занесено з Китаю, але все таки мусить се бути спорадичний случай, і нема чого боятись ся. В потребі одеський порт буде оголошений зачумленим і кораблї, що звідтам прибувати-муть, будуть підлягати кварантанї.

КАЛЄНДАР.

ЦЬВІТЕНЬ

н. ст.	Дни	Руські сьвята
6	Четвер	Захарія
7	Пятн.	Благовіщенє
8	Субота	Гавриїла Арх.
9	Недїля	5. Посту. Матро.
10	Понед.	Іляріона
11	Вівтор.	Марка еп.
12	Середа	Іоана лїств.

НОВИНКИ.

¶ Отсим подає ся до відома, що редакція і адміністрація нашої часописи, як також і головний офіс Р. Н. Союза находять ся вже у власнім будинку, під ч. 83 Grand Str., Jersey City, N. J. Часопись виходить однак все ще з датою Ню Йорк, а то по тій причинї, що не дісталисьмо ще почтової перепустки на Джерзи Сіті. Аплікація однак вже внесена і сими днями повинна надійти, а тодї і часопись своєю датою буде вказувати на нову місцевість і льокаль, де вона друкує ся.

¶ На всенародне Шевченківське сьвято, обходжене в Ню Йорку на дни 21-го марта с. р. наспіли отсї привітні телєґрами:

„Latrobe, Pa. І всїм нам в купі на землі, єдномишленіє подай і братолюбіє пошли. — о. Данилович."

„Johnstown, Pa. Робочим головам, рукам, на сїй окрадений земли, Господи, сили низпошли. — о. Гривнак."

Кромі сих телєґрам наспіло ще слїдуюче привітне письмо:

Ramey, Pa. March 20-th 1911

С. І. Хр.

Високоповажаний Пане!

(Предсїдатель „Комітету Шевченківських" вечерниць).

Брацтво сьв. Володимира Вел., відділ Р. Н. Союза ч. 58 в Ramey, Pa. солїдаризує ся духом з учасниками так великоважної хвилї, посьвяченої памяти незабутого пророка і мученика за народну волю, Тараса Шевченка.

Нехай сї тріюмфальні для нашого народу „вечерниції" скріплять малодушних, а здрадникам-чорносотенцям і иншим супостатам ідеї великого ґенія нехай будуть доказом що:

„Слава не поляже;
Не поляже, а розкаже,
Що дїялось в сьвітї,
Чия правда, чия кривда
І чиї ми дїти!"

Високоцїнним учасникам вечерниць шлем грімке „Слава! слава! слава! бо де Ви —, там:

Слава України!

На стипендійний фонд Ім. Тараса Шевченка шлем $10·00.

Йосиф Ялечко.

При сїй нагодї перепрашаємо наших Вп. читачів, що не можемо вивязати ся з обітниці, даної в попереднім числї, іменно не єсьмо в спромозї подати в сїм числї друком відчиту, виголошеного на вечерницях о. Ал. Павляком. Сего відчиту ми до тепер ще не одержали.

¶ Отсим повідомляємо д. Юліяна Луціва в Englewood, N. J. що присланий ним $1·00 на фонд для пошанованя памяти Ад. Коцка вислано до заряду сего фонду в Америці, то є до д. В. Гришка в Скрентон, Па.

¶ Доносять нам про слїдуючу правдиву подію:

Розбій в McKees Rocks, Pa. Дня 26 м. м., в недїлю вечер, вертали з науки місійної касієр руської церкви п. Гальчак, враз з своєю дочкою та з місцевим сьвящеником; коли вони переходили попри темний заулок, вискочили нечайно з укритя якісь драбуги, та кинулись на касієра в надії, що найдуть при нїм більшу суму гроша. Опришки кинули ним об землю і взялись до свого злодійського ремесла. На розпучливий крик дївчини о поміч кинулись опришки на ню і немилосердно поранили. В хвили коли сьвященик став в оборонї нападених, розбишаки в застрашаючий спосіб і його змасакрували, та повтїкали в ріжні сторони.

¶ Василь Казюка, літ 25, жонатий і батько одної дитини, мешканець села Токів в Збаращинї, висїв дня 28. марта з корабля і прибув до своїх знакомих в Jersey City, щоб з ними привитати ся та розказати їм старокраєві новини. На ніч пішов до голелю і тут найшли його слїдуючого ранку неживого. Ідучи спати, здмухнув ґазове сьвітло (замість його закрутити), і заснув на віки. Видно, що хотїв ратувати своє молоде житє, бо найдено його під ліжком. От і найшов щастє за морем!...

¶ З Пітсбурґа доносять, що в однїй копальнї в East Canonsburg, Pa. приключила ся катастрофа, в якій згинуло 10 майнерів. Вони їхали до працї, коли раптом ваґон вискочив з шин, звалив стовпи, підтримуючі склеплїнє і повала усунула ся та присипала собою цїлий віз, в якім находило ся 10 робітників. Сейчас здержано мотор і инші майнери поспішили своїм нещасним товаришам з помочию. Скелю усунено, але з під неї видобуто лишень поторощених трупів.

¶ Майнери, заняті в 16-ох копальнях Алберти порішили страйкувати. Домагають ся признаня юнії.

¶ В сенатї леґіслятури стейту Іллїнойс перейшов одноголосно проєкт, який нормує відшкодованє за смерть чи калїцтво робітника в фабриці, копальнї, лїсї, желїзниці або денебудь. На случай припадкової смерти робітника підчас працї, його родина має одержати по нїм чотири рази тілько, кілько сей робітник заробляв річно, але ся квота не може бути більша від $3.500 анї менша від $1.500. Коли робітника покалїчить так, що він вже не буде здібний до дальшої працї в будучности, тодї він має побирати $5 до $12 тижневої підмоги, відповідно до зарібку, який побирав будучи здоровим. — У тій самій леґіслятурі ухвалено закон, силою котрого усїм пасажирам, їдучим якими небудь желїзницями чи трамваями (стріткарами), заказує ся вживати горячих алькоголїчних напитків. Виїмок становлять лише возові їдальні (dining cars), в яких пасажири можуть купити килїшок горівки чи шклянку пива. Грошева кара або вязниця — часом обі сї кари разом ожидають тих, що переступлять сей закон.

¶ Під пору в спеціяльній комісії леґіслятури стейту Пенсильвенія находить ся законопроєкт незвичайної для нас ваги. В разї коли сей законопроєкт стане правом, то чужинцї, мешкаючі в Пенсильвенії будуть могли вносити в тамошних судах скарги о відшкодованє за смерть чоловіків та батьків, забитих чи то в майнах, чи на зелїзницях, чи взагалї в якийсь спосіб стративших житє по причинї недбальства компаний. Так як стоять справи тепер, то єсли приміром жінка забитого чоловіка мешкає в старім краю, чи десь за границею, то не може внести в Пенсильвенії судової скарги о відшкодованє за смерть свого чоловіка. Пенсильвенія є одиноким стейтом, який має таке варварсько несправедливе право. Щоб його знести, а зглядно змінити, вніс в стейтовій леґіслятурі д. Young дня 21-го лютого с. р. відповідний законопроєкт, який під пору находить ся в комісії „on judiciary general (H. R. P. 762)". Ухваленє сего права було-б правдивим добродїйством для наших земляків, яким страшні відносини по майнах, фабриках і зелїзницях в Пенсильвенії день-денно забирають сотками батьків, мужів або синів. Тому то є сьвятим обовязком усїх Русинів-сітізенів, мешкаючих в Пенсильвенії, письмами, петиціями, домаганями, вічами і т. п. вплинути на послів і сенаторів свойого дистрикту, аби вони поперли сей законопроєкт.

¶ В середу, 29-го марта погорів в Олбани капітоль стейту Ню Йорк. Огень счинив протягом одної години шкоди на 6 мілїонів долярів. Вартість самої будівлї, украшуваної протягом 20 лїт, оцїнено на 25 мілїонів долярів. Спалила ся найбільша в стейтї бібліотека, а що найважнїйше, попалили ся майже всї стейтові документи, яких вартість не дасть ся нїчим заступити. Між иньшим спалили ся 23 манускрипти величезної вартости, обіймаючі горію колишньої провінції Ню Амстердам від 1630 до 1674 року.

¶ З поля битви поміж повстанцями а реґулярними війсками в Мексику надходять все ще непевні вісти. Президент Діяз покликав нове мінїстерство, однак повстанцї суть дуже невдоволені з його складу. Мимо того, що нове мінїстерство складає ся з людий молодих, здібних і енерґічних, загально висказують сумнів, чи йому вдасть ся зломити февдальну систему власників великих посїлостей, та роздїлити землї поміж людові маси, що є головною причиною повстаня. І тому то правдоподібно борба потреває дальше.

¶ Минувшого тижня, коло острова Beachy Hade, при березї Брітіш Колюмбії, вивернув ся паровець Ischett. Малесенький сей парівець служив до перевоженя робітників. В часї катастрофи находило ся на нїм 30 до 40 людий. В наслїдок бурі перехилив ся, і заки наспіла поміч, усї потонули.

¶ Нагорода за шпіонажу. Сумно звісному шпіонови, синови сумної памяти Мончаловського надало російське правительство високе урядове становище в Холмщинї, вписавши його найперше на лїсту горожан „істинно-русскої" держави. Годить ся запамятати, що сю „перлу" із московського баґна годували щось рік в Петербурзї то ґр. Бобрінський то редактори на пів офіціяльного „Свѣта".

¶ Наслїдки кримінальної лектури. В Свитаві коло Оломунця повісило ся двох хлопців, учеників лїсової школи. Причиною самовбійства дїтваків був страх перед карою за проступки і глупі жарти. При покійних найдено зошит кримінальної повісти, в якій находив ся образок, що представляв смерть двох хлопців, які повісили ся на дереві.

¶ Самоубийчий замах в судї. Минулого року в марцю ограблено податковий уряд в Косові (Галичина) на 37 тисяч корон готівки. Злочинця викрито припадково в Чернівцях в особі караного вже нераз за крадіжки Ґольдштайна. Недавно ставав він перед присяжним судом в Коломиї. По переслуханю сьвідків трибунал на основі вердикту присяжних судїів засудив Ґольдштайна на 8 лїт тяжкої вязниці. Коли предсїдатель трибуналу зачав відчитувати вирок, Ґольдштайн підступив наперед і по словах „Herr Vorstehender, ich bin unschuldig" вбив собі ножик в гортанку. Тяжко раненого відвезено до вязничого шпиталя.

¶ З країни гнету, кнута, нужди і холєри. В Петербурзї появила ся нова, до сего часу ще незвісна, слабість. Хорих є велика сила. Всї міські і державні шпиталї переповнені. Ся слабість обявляє ся в той спосіб, що на лици, руках і ногах людських виступають червоно-сині пятна, які скоро пухнуть. В костях корого чути свербінє, а пальці на ногах і руках корчуть ся судорожно. Походженє сеї, ще доси не розслїдженої недуги, а яку назвали „епітемою", має виходити із перестуди. „Епітема" треває 3—6 недїль, але були случаї відновленя.

¶ Демонстрація жебраків. В день похорону Ротшільда мали віденські власти роздїлити між жебраків 200.000 кор. Тому що сеї суми одної днини не можна було роздати, обдаровувано ще й в слїдуючих днях останками. Одного дня зібрало ся перед палатою поліції кількасот жебраків, серед яких було богато калїк, котрих привезено на візках. Думали вони, що ще дістануть дещо із Ротшільдових фондів. Якеж було їх зачудованє, коли оден із урядників поліції заявив їм, що сей фонд вже вичерпаний. Заведені в своїх надїях діди почали голосно демонструвати. Окружили цїлу поліційну палату кордоном і почали силою добувати ся до середини, щоби там „на власні очи" переконати ся, що нема для них гроший. Сильний відділ поліції через дві години мусїв борикати ся із розюшеними дїдами, заким розігнав їх. Кільканайцятьох найзавзятїйших „борців" арештовано.

¶ Дитина з двома головами. В Барі коло Медиоляну привела на сьвіт жінка послугача громадського дївчинку з двома головами. Лїкарі заявили, що треба перевести операцію. Операція тревала годину і повела ся добре. Дитина буде, після лїкарських упевнень, жити.

СПРАВИ „Р. Н. СОЮЗА".

Покровитель і почетний член Р. Н. С.: Їх Преосьв. Стеф. Сотер Ортиньский, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель: о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa.

Предсідатель: Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька: Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель: Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий: Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий: Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр: Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія: о. В. Балог, Whiting, Ind. Константин Поступак, McAdoo, Pa. Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні: Іван Ґлова, Shamokin, Pa. А. Стефанович, Ambridge, Pa. Й. Ялечко, Ramey, Pa. А. Маркевич, New Alexandria, Pa. В. Левчик, Elizabeth, N. J. А. Добош, Lansford, Pa.

Организатор: Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Редактор: Осип Стеткевич, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Управитель друкарні: Константин Карчів, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руський Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталю божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРГАНІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декляраций без виповненя сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні декляраціі, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню декляраций просимо на те уважати, щоби на деклярації було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркненем слово ціле або **половину** посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклярації пером знак хреста, а умілий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклярації.

Місячні справозданя т. є. друки на ...их картках, як також адреси нових ... з ...просимо виповнювати і присила-... деклярациями і розметом.

...коршнь ..., Головного Уряду ...дного Союза в Америці.

Ч. 1659 КВІТ $1000·00

на тисяч долярів, котрі о. Мирон Данилович отримав як надзвичайну запомогу на фонд ім. М. Січинського з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Латроб, Па. 11. марта 1911.

о. Мирон Данилович.

Сьвідки: Яким Копчас, Іван Крушельницький.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці.

Ч. 1721 КВІТ $100·00

на сто долярів, котрі Братство сьв. Арх. Михаїла отримало як посмертну запомогу по Івані Пилип на похор. кошта з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Елмайра, Н. Й. 27. марта 1911.

Сьвідки: Петро Співак, Іван Співак.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 8.

Ф. Цмін, секр.
В. Юрчак, предс.

Ч. 1723 КВІТ $300·00

на триста долярів, котрі п. Йосиф Ґінда, Йосиф Вадяк і Мих. Симчак отримали як похор. кошта по Йосифі Бакун з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Картерет, Н. Дж. 10. марта 1911.

Йосиф Ґінда,
Йосиф Вадяк,
М. Симчак.

Сьвідки: Іван Плевак, Петро Фіцур.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 109.

Йосиф Ґінда, предс.
Йосиф Вадяк, секр.

Ч. 1724 КВІТ $1000·00

на тисяч долярів, котрі п. Іван Сенько отримав як посмертну запомогу по жені Теодозії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Джезуп, Па. (дати не подано) 1911.

Іван Сенько.

Сьвідки: Гр. Писечко, Осип Савка.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 20.

Фільо Шавінський, предс.
Василь Пісечко, секр.

Ч. 1726 КВІТ $850·00

на вісімсот пятьдесять долярів, котрі п. Марія Матляк отримала як посмертну запомогу по мужу Михайлі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Ню-Філядельфія, Па. 13. марта 1911.

Марія Матляк.

Сьвідки: Стефан Матляк, Іван Крех.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 115.

Іван Матляк, предс.
Павло Ткач, секр.

Ч. 1727 КВІТ $150.00

на сто пятьдесять долярів, котрі п. Марія Матляк отримала на похор. кошта по Михайлі Матляк з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Ню-Філядельфія, Па. 13 марта 1911.

Марія Матляк.

Сьвідки: Стефан Матляк, Іван Крех.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 115.

Іван Матляк, предс.
Павло Ткач, секр.

Ч. 1729 КВІТ $200·00

на двіста долярів, котрі п. С. Чіпак отримав як похор. кошта по Івані Черній з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Скрентон, Па. 21. марта 1911

С. Чіпак, погребник.

Сьвідки: Й. Катерніц, Андрей Віляцкі.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 280.

А. Дурдан, предс.
Іван Скумаліч, секр.

Ч. 1730 КВІТ $1000·00

на тисяч долярів, котрі п. Юлія Фалат отримала як посмертну запомогу по мужу Дмитрі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Олифант, Па. (дати не подано).

Юлія Фалат.

Сьвідки: Макар Вільха, Стефан Турок.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 3.

Андрей Гавриляк, предс.
Семен Петрочко, секр.

Ч. 1734 КВІТ $1000.00

на тисяч долярів, котрі п. Ева Вах отримала як посмертну запомогу по мужу Михайлі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Кінґстон, Па. 4-го марта 1911.

Ева Вах.

Сьвідки: Григорій Зубко, Андрей Друґон.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 208.

Іван Криляк, предс.
Мих. Манковпч, секр.

Ч. 1735 КВІТ $1000·00

на тисяч долярів, котрі п. Зофія Вислоцька отримала як посмертну запомогу по мужу Дионізію з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Джезуп, Па. (дати не подано) 1911

Зофія Вислоцька.

Сьвідки: Петро Свала, Осип Савка.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 20.

Ф. Щавінський, предс.
Василь Пісечко, секр.

Ч. 1740 КВІТ $400·00

на чотириста долярів, котрі п. Юрій Черен отримав як посмертну запомогу по жені Олені з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Траугер, Па. 12. марта 1911.

Юрій Черен.

Сьвідки: Алекс. Фпляк, Дмитро Тарбай.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 25.

Ник. Ґоґоц, предс.
Антоній Співак, секр.

Ч. 1741 КВІТ $400·00

на чотириста долярів, котрі п. Анна Тиханська отримала як посмертну запомогу по мужу Дмитрі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Олифант, Па. (дати не подано).

Анна Тиханська.

Сьвідки: Макар Вільха, Павло Борсук.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 3.

А. Гавриляк, предс.
С. Петрочко, секр.

Ч. 1743 КВІТ $400·00

на чотириста долярів, котрі п. Іван Сенько отримав як посмертну запомогу по жені Теодозії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Джезуп, Па. (дати не подано) 1911

Іван Семко.

Сьвідки: Гр. Писечко, Осип Савка.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 20.

Фільо Щавинський, предс.
Василь Пісечко, секр.

Ч. 1744 КВІТ $400·00

на чотириста долярів, котрі п. Петро Криницький отримав як посмертну запомогу по жені Марії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Джезуп, Па. (дати не подано) 1911

Петро Криницький.

Сьвідки: Гр. Пісечко, Осип Савка.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 20.

Фільо Щавинський.
Василь Пісечко, секр.

Ч. 1745 КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Іван Пишняк отримав як посмертну запомогу по жені Евфрозині з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Бреслав, Па. 16. марта 1911.

Іван Пишняк.

Сьвідки: Мих. Братко, Панько Леньо.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 30.

Осип Леньо, предс.
Панько Леньо, секр.

Ч. 1746 КВІТ $200·00

на двіста долярів, котрі п. Зузанна Гайдош отримала як посмертну запомогу по мужу Андрею з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Балтимор, Мд. 12 марта 1911.

Зузанна Гайдош.

Сьвідки: Марія Тирпак, Ева Герман.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 60.

Е. Дузар, предсідателька,
І. Ладна, секр.

Ч. 1749 КВІТ $100·00

на сто долярів, котрі п. Николай Хавтур отримав як надзвичайну запомогу за невиліччиму слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Скрентон, Па. 19 марта 1911.

Николай Хавтур.

Сьвідки: Іван Білецький, Стефан Теліщак.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 123.

Василь Ґруцеляк, предс.
Іван Тарас, секр.

Ч. 1752 КВІТ $25·00

на двайцять пять долярів, котрі п. Анна Стасишин отримала як надзвичайну запомогу з фонду бідних з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Нюарк, Н. Дж. (дати не подано).

Анна Стасишин.

Сьвідки: Марія Хвалик, Юлія Салащецька.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 241.

Т. Старик, предсідателька.
Т. Каськів, секр.

Ч. 1557 КВІТ $200.00

на двіста долярів, котрі п. Іван Рилов отримав як надзвичайну запомогу за утрату ноги з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Ню Флоренс, Па. 20 марта 1911.

Іван Рилов.

Сьвідки: Василь Хлеба, Михайло Паньчик.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 113.

Т. Мадийчак, предс.
А. Гефферт, секр.

Ч. 1769 КВІТ $400·00

на чотириста долярів, котрі п. Юлія Фалат отримала як посмертну запомогу по мужу Дмитрі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Олифант, Па. (дати не подано).

Юлія Фалат.

Сьвідки: Макар Вільха, Стефан Турок.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 3.

Анд. Гавриляк, предс.
С. Петрочко, секр.

Ч. 1772 КВІТ $900·00

на девятьсот долярів, котрі опікун п. Л. В. Дорсет отримав як посмертну запомогу по Стефані Солак з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Сейр, Па. (дати не подано).

Л. В. Дорсет.

Сьвідки: Гари Вестфал, Л. В. Дорсет.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 107.

Ч. 1773 КВІТ $77·86

на сімдесять сім долярів 86 центів, котрі опікун п. Йосиф Мудко отримав як посмертну запомогу по Івані Дасидзель з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Олифант, Па. 16 марта 1911.

Йосиф Мудко.

Сьвідки: Гари Нідл, Марія Смолли.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 3.

Ч. 1775 КВІТ $600·00

на шістьсот долярів, котрі Марія Пустай опікунка отримала як посмертну (сир. часть) запомогу по Андрею Пустай з Головної Каси Руського Народного Союза Америці.

Трентон, Н. Дж. 25. марта 1911.

Марія Пустай.

Сьвідки: Мих. Франчовський, Петро Воган.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 121.

Іван Чачка, предс.
Іван Бутка, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

НЮ-ЙОРК, Н. Й. Руське Товариство „Тисьмениця", відділ 144, подає до відомости всім своїм членам, що на мітінґу дня 11-го марта с. р. вибрано касієром п. Стефана Левицького. Просить ся отже, в всяких справах відносити ся на слідуючу адресу: S. Lewicki, 36 Greenwich Str., New York, N. Y.

Рівночасно подає ся до відомости, що квартальний мітінґ відбуде ся дня 8-го цьвітня с. р. о 8-ій годині вечер. Кождий член (членкиня) має на сім мітінґу явити ся і свої залеглости вирівнати. — К. Підлуський, предс.; Ст. Левицький, кас.; А. Зубрицький, секретар.

ТЕЙЛОР, ПА. Братство сьв. Кирила і Методия, відділ 260, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбуде ся в неділю, дня 16. цьвітня с. р. о год. 3-ій пополудни. На сей мітінґ має появити ся кождий член без жадної вимовки, бо суть дуже важні справи до полагодження. Котрий член не явить ся, буде караний після статута. — В. Кравчук, предс., П. Жук, кас.; М. Гриців, секр.

ПОРТ БОВКЛЕЙ, ПА. Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 223. повідомляє, що дня 13-го грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд: І. Завойський, предс.; І. Кузмінський, заст. предс.; Д. Капустинський, кас.; Н. Ярош, заст. кас.; М. Бабей, секр. фін.; М. Нагребецький, заст. фін. секр.; І. Бойко, секр. рек.; П. Добуш, заст. рек. секр. і доворця хорих на Вилксбери: Г. Кузмінський, доз. хор. на Порт Бовклей; П. Адамович, І. Владика і Із. Дзядик — хорунжі; Г. Русинко, кас.; І. Карпіан, Ад. Лученський і В. Петришин — контр. комісія; Л. Лабуда, дверник. На квартальнім мітінґу фінансовий секретар зрік ся свого уряду, а на його місце вибрано Івана Бойка. Всі члени від. 223. з Вілксбери, Порт Бовклей і околиці нехай відносять ся у всіх справах на адресу: John Boyko, 24 Werlin St., Wilkesbarre, Pa. — І. Завойський, предс.; Д. Капустинський, кас.; І. Бойко, секр.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й. Братство сьв. Юрія, від. 100, подає до відомости всім своїм членам місцевим і позамісцевим, що квартальний мітінґ відбуде ся в неділю, то є 16-го цьвітня, о пятій годині по полудни, в гали Домбек, на Раковей Роад, число 100. На мітінґ мусить явити ся кождий член. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. — Яків Притика, предс.; Михаїл Бережанський, секр.

ТЕЙЛОР, ПА. Братство сьв. О. Николая, від. 92, взиває всіх своїх членів, щоб явили ся на квартальний мітінґ, який відбуде ся дня 16-го цьвітня с. р. о годині 2-ій пополудни в Union Hall. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. — Н. Ванкевич, секр.

Христос.

Я видів себе молодцем, майже дитиною, в низькій селянській церкві. Червоними плямами сьвітили ся перед стариннім образом високі, тонкі сьвічки.

Райдужний віночок окружав кожду маленьку полумінь. Темно і понуро було в церкві... Однак народу стояло передімною много.

Самі русязі мужицькі голови. Від часу до часу вони починали колихатись, падати, внова підойматись, якби доспіле колосє, коли по нім повільно филею перебіжить літний вітер. Нараз, якийсь чоловік підійшов з заду і станув побіч мене.

Я обернув ся до него, але як стій, почув, що сей чоловік — Христос.

Жаль, цікавість, страх разом заволоділи мною. Я переміг себе ї поглянув на свого сусіда.

Лице, як у всіх — лице подібне до всіх других лиць. Очі глядять троха вгору спокійно і тихо. Губи примкнені та не стиснені: верхня якби спочиває на долішній, невелика борода роздвоєна. Руки зложені і не шевелять ся. І одежа на нім, як на всіх.

„Який же се Христос"? погадав я. — Такий простий, простий чоловік! Бути не може!"

Я відвернув ся. Та не встиг я відвернути погляду від сего простого чоловіка, як знов мені видало ся, що се як раз Христос стояв коло мене.

Я знов переміг себе... І знов побачив те саме лице, подібне до всіх людських лиць, ті самі звичайні, хоч і незнайомі риси.

І нечайно мені стало важко і я задумав ся. Тоді щойно зрозумів я, що як раз таке тілько лице, тілько схоже на всі людські лиця — є лице Христа.

Іван Тургенєв.

Долина смерти.

На полудне від Азії є остров, що зве ся Ява. Остров сей собі як всякий другий, колиб там не було одної дивної річи а тою є т. зв. „Долина Смерти".

Ся долина виглядає як звичайна долина лиш вона не тягне ся далеко, але замикає ся сама в собі. Тому можна її порівнати більше до величезної ями. Колиб там найшло богато води, то вона не малаби куда виплисти і долина сталаб озером.

Одначе се ще ніщо. Важне те, що хтоби хотів зійти до сеї долини, то дійшовши до певного місця, падає мертвий на землю. Таке з людьми, таке з зьвірями і птахами.

Мешканці острова думали, та ще й нині думають, що там мешкають чорти, або боги.

Та вчені люди не вдоволили ся таким вірованєм народу, але взяли ся розслідити се явище.

Ну і якийже був вислід? Вони викрили, що в долині нема нічого надзвичайного, неприродного. Ціла долина виповнена отруйним безбарвним ґазом, який забиває живучі сотворіня. Сей ґаз видобуває ся з землі. Він тяжший від воздуха, отже стоїть в долині як вода, його можна набрати в горнець і винести, куда хотіти. А що долина замкнена з усіх сторін, то вітер не може до неї зайти і забрати ґаз, отже він стоїть там безпастанно. Такий ґаз повстає з хемічної сполуки вугля з киснем і його можна зробити самому, хто вміє.

Коли нині хто хоче знати доки є сей ґаз то сходячи в долину, бере з собою пр. курку; коли він зайде в таке місце, де ґаз сягає йому до рук то курка, вдихнувши сего ґазу, гине. Отсе знак, що дальше йти не можна. Колиб на сім місци чоловік нагнув ся до тої уровени до згинула курка, рівнож згинув би.

Отже се так просте, хоч і рідке явище а темний чоловік в страху готов падати на коліна і приносити жертву мертвому ґазови, як богови.

Крім „долини смерти" є ще в іншім місци на сьвіті т. з. „собача печера". Там ґазу є мало, отже пес згине увійшовши туди та чоловікови не стане ся нічого, бо ґаз не досягає його голови.

Оголошенє.

Потрібно двох робітників, котрі уміли би столярську роботу і котрі хотіли би взяти на контракт роботу Garwood N. J. т. є. дім на дві фамілії. ...тись на адресу: Alex Zakaluz... E. 83 Str., New York, N. Y.

Веселий кутик.

З русско американских humbug-ів.

— Сей, Героньку! А...

(Геронько перериває) — Пабольше почтенія!

— Ага!... Сей, Mr. Цуцик! Скілько вам літ?

— 40.

— А скілько ви мали, як удрали від єзуїтів з Хирова?

— 20.

— Куда потому дівались?

— Батяровал, а трохи у соціялістичнім „Monitor-i"... православіє... подтримовал.

— А опісля?

— Снов батяровал, поки до правительственнаго dodatk-a do „Gazety Lwowskiej" не вкрутился, где жер кацапів аж страх!

— А якже воно назбирало ся в Нюарку аж 25 літ вашої „настоящой руссской писательской дѣятельности?"

— А що кому до того?! Тамто всьо було в Галичині, а 25-літний писательский ювилей в Америці. Зрештов — чим я вже не був і дітько знає чим ще буду...

— Vivat Цуцик із своїм настоящим юбілеєм!

Львівсько-Хирівсько-Лапшинський.

Щирий.

Один мущина купує два фунти чоколяди.

— То кому? — питає знакомий.

— Моя теща казала вчера, що за фунт чоколяди віддала би половину житя, то я купую відразу два фунти.

Сила привички.

Професор (до молодої жінки):

— Слухай-но, Зосю, нині уплило шість місяців від часу, як ми побрали ся...

Жінка: Но так, а що?

Професор: Отже маєш тут півзічне сьвідоцтво.

Порадив.

Хорий, заплативши лікареви солений рахунок за курацію, каже:

— Дам вам кромі тих гроший ще одну добру раду.

Лікар: Прошу.

Хорий: Єсли ви коли захоруєте, то не лічіть себе самі.

Лікар: А то чому?

Хорий: Бо то буде вас дуже дорого коштувати.

Там дорожше.

Один жидок, ідучи до театру, взяв з собою свого малого синка, Іцка. Очевидно пішли оба на ґалєрію, бо там був найдешевший вступ. Гра була дуже займаюча. Щоб як найліпше приглянути ся виставі, Іцко почав перехиляти ся через поруче. Перехилив ся так кілька разів, а нарешті злетів в долину.

— Іцик! — закликав за упавшим синком стурбований тато — ходи сюди назад; там коштує доляра.

Хто пяний?

— І щож, Пат! — мовить судя до впровадженого на поліційну салю Айриша. — Що тебе тут опять спровадило?

— Двох полісменів, пане.

— Мабуть пяний?...

— Так, пане, обидва.

Пошукуваня.

Де є Іван Баранюк, з села Височка, повіт Броди, Галичина. Перебуває перед двома роками у Вест Верджінії. Пошукує його брат у важній справі. Хто-б про него знав, або він сам, нехай ласкаво зголосить ся на адресу: Stephen Lypinski, Box 101, Crompton, R. I.

Хто би доніс, де є Маруня з Гільщанких Шкибара, літ 27, середного росту, русе волосє, сиві очі, дістане нагороди $10.00. Глядає її муж: Стефан Шкибара (Pittsburg, Pa., 109-7 St., SS.) 14-го грудня 1910 р. виїхала із старого краю і має пробувати тут в Америці. 13—14

А том ся довідав?

Приїхав я раз до Вілксбер,
в час гарний, в суботу.
Поснідав, та дальше в місто
питать про роботу.
Найбільше я був цікавий
поспитать де кого,
чи живуть тут наші люде,
і як їх є много?
От йду собі улицею,
незнаний нікому;
хто погляне-змірить оком,
тай дальше в дорогу.
Зле — думаю собі нишком,
я незнаний всюди,
треба піти погостити́сь
поміж свої люди.
Аж тут як раз навинув ся
сваток перед очи:
крутить вус з лївого боку,
тай щось си мурмоче.
От і гаразд, — подумав я, —
Слава тобі, Боже!
Розпитаю де що в нього,
певне допоможе.
Підходжу близше до нього,
низько ся кланяю:
„Слава Богу. Як живете?
Ви Русин?" — питаю.
„Га? Што? Ци я Руснак?
Шур! Вам што до того?" —
„Та нич... оттак спитав тільки" —
чемно промовляю.
„Маю честь пізнатись з Вами,
лиш імя не знаю",
„Што за честь? За яку честь
Ви ся звідуєте?
Я ту незнам таких людей!..."
Тай дальше пошвендяв.
От — гадаю, сей вже мудрий!...
А, щобись пук, хруню!
І самий пошив ся в дурня,
і мені ткнув дулю...

Стефан Милянович.

Сьвято Шевченка
в Пітсбурґу, Па.

Заходом членів читальні „Просьвіта" ім. Маркіяна Шашкевича відбудуть ся

Великі Вечерниці

в честь 50-літньої річниці смерти Тараса Гр. Шевченка

в неділю, дня 9-го цьвітня с. р.

в сали „Просьвіта" ул. Carson & 7-th S. S.

ПРОГРАМА:

1. Вступне слово — о. К. Курилло,
2. Завіщанє — октет на 2 хори,
3. Декламація „В сьвіт за очи" — Т. Костишак,
4. Сольо „Сходить місяць" — п. М. Костишак,
5. Думи мої — хор мішаний,
6. Декламація „Тополя", Шевченка — п. М. Влага,
7. Дует „Де ти бродиш моя доле" — пп. Пелех і Ґрешко,
8. Відчит про Шевченка — п. О. Мельник,
9. Молитва — хор діточий,
10. Декламація „До живих і мертвих", Шевченка — п. Пухаль,
11. Квартет жіночий „Місяцю ясний" — пп. Е Гуретяк, М. Пастирчак, А. Гуретяк і Т. Костишак,
12. Молитва „Владико неба і землі" — хор мішаний,
13. Вечерниці, Ніщинського,
14. Закінченє — п. Шпікула, „Ще не вмерла Україна" — хор мішаний.

Диригент хору: А. СТИСЛОВСЬКИЙ.

Початок о годині 7-ій вечером.

Вступ: Крісла І-рядні $1.00, ІІ-рядні 50 цнт., решта по 25 цнт.

Се здаєсь буде одиноке торжество в нашій околици, тож спішіть всі молодші брати і сестри помянути нашого Батька Тараса, возьміть участь в так великім торжестві, і гадкою на крилах тих прегарних дум, пісень, полинемо за море у рідну Вкраїну, де наш Батько і Пророк, котрий так старав ся о молодшого брата, котрий збудив наш народ зі сну, в могилі відчує свої пророчеські слова:

І мене в сімї великій
В сімї вольній, новій
Не забудьте помянути
Не злим тихим словом.

Тож не забудьте, Братя, помянути нашого Батька, він сам так бажав!

За Виділ:

Павло Шпікула, предс.,
Теодор Ґут, касир,
Іван Ганяк, секретар.

Біда чи темнота.

Щоби здобути твердиню людської байдужности, щоби вистарчи людий думати, ми звичайно за оружє уживаємо слова „бідний", в розумінню убожества матеріяльного, якого причиною є визиск, так загалі нелюдкість кривдителів.

Розуміє ся, що наслухавшись про таку біду, чоловік подумає: „Та біда, але хто мені поможе. Цісарі та богачі мають гроші; але чи дадуть нам хоч по пятці?

Про таку грошеву підмогу ми чуємо між народом нераз, але таке підмоги ані неможливо, ані непотрібна.

Чому? — скажете. А тому, я якраз тому, що тут не біда, але темнота лежить колодою впопере єс життя. Замість нарікати на кривдителів, ми нарікаймо на себе, на свою байдужність на легковажене просьвіти, на те, що ми поза грішми і фармою, або доком і хатою не бачимо нічого; тому, що ми хочемо яблок, а не стараємось насадити саду. Ми хочемо щастя з темнотою, от що. Се однак неможливе.

Возьмім, що хтось дав би всім бідним по 1000 доларів, то чи тоді сі всі бідні стали б розумнійші? Чи не свариби ся, не процесувалиб ся, не пилиб, не обкрадалиб ся (розуміє ся, що так роблять), чи в їх хатах сталоб краще, чи їх поведене булоб лучше, чи їх домашнє жите поправилоб ся? Ні. Чоловік до тисячі допожичав би ще тисячу і якби мав би довги; він гроші змінив би за фарму, а не на краще жите.

Перебуваючи тепер по фармах, я сачив випадок, де чоловік має одну фарму і купував вже другу, а в його хаті було гірше як під хатою. Його діти були нуждено вбрані, нужденні з лиця, немиті, не розчесані, ну, і такі самі в души.

Отже не кажім, що в нас біда, але що в нас нема грунту, для добра, для щастя, а власне є, але він не в'ораний.

Я знаю, що знайдуть ся люди дійсно бідні, але се невеличкий процент, та про загал нема що казати, що він матеріяльно бідний, але що темний. Дале темнота, там згори можна сподівати ся, що чоловік забудить, вадно, набе собі або другому гулю на голові.

В нас доволі фізичної сили, браке лише знаня, як ту силу повести. В нас досить прав, доволі свободи, та ми не стараємось її використати.

Правда, не можна всіх ставити під одну мірку, або сором кому сором, а честь кому честь, але загалом нужда народу, се не нужда але темнота в кафтані нужди.

З просьвітою доперва прийде гаразд.

Подорожний.
(Передрукуємо „Укр. Гол.").

Всячина.

Жива австралійської пустині.

Що до недавна невідомо було, як виглядає Австралія в самій середині: чи так чиста пустиня, засипана піском, чи може стоки або хащі, як в полуднево-західних сторонах. Аж австральському географови Кенігови удало ся розслідити незнаний досі сторони Австралії. Він, чоловік в повні сил, 37 [illegible], поставив собі за задачу вишукати для транспорту худоби дорогу впопере через Австралію від полудневого заходу на північний схід, дорогу на 1.520 кільометрів. Дорога ся показала ся конечна задля того, що підчас коли на півночи в окрузі Кімберлє є подостатком худоби і нема де збути її на вариз, то вона на полудни нема так мало, що настала була страшна дорожня. Для переведеня сеї задачі потребував Кеніг майже цілих десять літ, хоч сам подорож розпочала ся аж в маю 1906 а систематичне, після добре обдуманого пляну уложене верне і добуване що 22 кільом. [illegible] розпочато ся в 1908 р. Кеніг машерував з сімома білими, а що 80 кільом. брав собі за провідника одного з тубильців [illegible] на дорозі жерела. Коли ж зайшли в хащі [illegible] Австралії дуже мало, лиш групі хащів покриваючі величезні простори, на котрих тут і там знаходять ся малі оселі тубильців, то тубильці готові були до зрадливого нападу і треба було уважати, щоби не попасти ся в руки тамошніх людоїдів. Як небезпечні суть тамошні дикуни, можна сміркувати з того, що один з білих товаришів Кеніга згинув лиш длятого, що на хвильку відвернув ся і глядів в иншу сторону, підчас коли дикун прошиб його острогою стрілою. Товариші Кеніга підчас другої обходи тих сторін тягнули звиш 900 кільометрів марморний хрест, котрий поставили на гробі свого товариша. Одного разу вільнили ся від нападу цілої орди дикунів лиш в той спосіб, що Кеніг застрілив понад головами дикунів три напуги з червоними хвостами. Показало ся, що на цілій сій дорозі з одного кінця на другий є 320 кільометрів степів зарослих травою, що можуть служити за пасовиска і місця для людських осель. Відтак ідуть на переміну степи переповнені солью, сосновії лиси і пісковаті горби.

Срібне озеро.

В мехиканських горах стейту Vera Kruz відкрито озеро ртутне (живого срібла) що занимає поверх 3 акри поверхні, а є глубоке на 3 до 15 м. Вартість ртути обчисляють на міліони марок. Се озеро, давно вже звісне Індіянам, лежить в недоступних горах; поверхня його є в части покрита камінем. Імовірно ртуть сего озера виділила ся з руд під впливом сил вулькапічних.

Крашене шовку.

Часопись Textil Industrie доносить про новий винахід, який буде мати важне значіне для фабрикантів і торговців шовкових матерій. Винахід відносить ся до відфарбованя і нового закрашеня шовку. У великих товарових маґазинах находять ся нераз значні засоби шовкових матерій, що вийшли з моди. Доси той шовк був страчений. Нововинайдений спосіб позволяє без шкоди для тривкости шовку змінити його краску на довільну.

Як виглядав основатель магометанської релігії.

Доси думали, що Магомет, основатель магометанської релігії, був релігійним фанатиком, що з глубокого релігійного пересьвідченя ширив свої релігійні ідеї. Тимчасом тепер показує ся, що то був звичайний лихвар. Доказав се сьвіжо історик Ляммен, опираючи ся на роздобутих, доси незнаних документах. Після сих документів була Мекка цвитучим торговим містом і тільки торговлі завдячувала вона свою великість і своє знане. Прибуток сьвятого міста був лиш побічним, без значіня. Був в тім місті, як здає ся, навіть синдикат банкирів, що управляли лихву на великі розміри. Сей цвитучий стан міста став ся підвалиною сильної політичної орґанізації і треба було лише чоловіка, котрий станув би на чолі тої орґанізації, щоби підбити і ті слабші міста і дати підставу до пізнійших великих завойовань. Тим чоловіком, що використав пригідну хвилю і станув на чолі сеї політичної орґанізації, був Магомет. Знаючи однак вдачу народа, дав цілій сій орґанізації релігійний підклад і став таким чином із пророка Меркура, пророком Аллага.

Голова тверда від кулї.

Фармер, Матсон в Racine, Ill. може похвалити ся незвичайно твердою головою. В сусідстві повстала сварня і Матсон поспішив з помочею. Один з сварючих ся, в нападі шаленого гніву на непрошену опіку стрілив два рази до Матсона, заки сему вдало ся шаленого обезоружити. Обі кулї вдарили о голову і не то, щоб Матсона зранили, але противно, одна з куль зовсім сплощила ся, вдаривши о його голову. Ся подія збудила в цілій околици величезний подив.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ Р. Н. СОЮЗА.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жаданє листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, які містили братства і товариства належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛІВ по 2 центи від слова для братств і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і инші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошена адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошена мусить бути прислана з гори та в цїлости. В противнім разі оголошене безусловно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками

3) Кожде оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакция не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся, в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошене несовісної фірми; кромі сего редакция доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакция має право відкинути або перервати яке небудь оголошене, не подаючи причин.

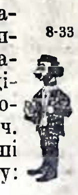
7) Редакция має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакция має право відкинути всяке підозріле оголошене.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні почеру.

10) За дрібні оголошеня редакция не висилає ніяких поквітовань.

Книжки

які можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з обр.	35
В Старім і Новім краю	25
Дещо про зьвірята	30
Еміґрант	15
Жовнїр	10
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Навернений гріпник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	2.00
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Розмова Поляка з Русином	10
Псалтир	1.00
Релігійні віроваия	20
Русько анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть робітнича драма	15
Сонник	30
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землї, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Молитвеничк малий	[illegible]
Вінець	1.50
Зборник	2.30
Бог Надежда моя	$2.50
Хлїб души	2.50
Друг Души	1.50
Друг Души (в зв. опр.)	[illegible]

Пишіть на адресу:
Swoboda,
83 Grand St., Jersey [illegible]